

EU Kalaallit Nunaanni allaffittaartoq:
**PIUJUARTITSISUMIK
INERIARTORTITSINISSAMUT
SULEQATIGIINNEQ**

EU åbner kontor i Grønland:
**ET PARTNERSKAB FOR
BÆREDYGTIG UDVIKLING**

**Atuagassiaq paasissutissiisooq
Europa-Kommissionip Kalaallit Nunaanni
Sinniisoqarfianit saqqummersinneqartoq**

**Informationsavis udgivet af
Europa-Kommissionens
Repræsentation i Danmark
Gothersgade 115, 1123 København K**

AKISUSSAASOOQ | ANSVARSHAVENDE:

Pisortaq/Direktør Masaana Egede,
Mediehuset Sermitsiaq
Sipisaaq Avannerleq 10B,
Postbox 39, 3900 Nuuk Tlf.: 38 39 50

AAQISSUISUT | REDAKTION:

Rikke Uldall, pressechef,
Rikke.Uldall@ec.europa.eu
Tusagassiortoq | Journalist
Niels Ole Qvist, qvist@sermitsiaq.gl
Tusagassiortoq | Journalist
Jesper Hansen, jeps@dovregubben.dk

NUTSERISUT | OVERSÆTTELSE:

Ane-Marie Petersen,
anemarie@sermitsiaq.gl
Elisa Isaksen,
elisa@sermitsiaq.gl
Sorlannuaq Petersen,
sorlannuaq@sermitsiaq.gl
Tabetha Kreutzmann,
tabetha@sermitsiaq.gl

ILUSILERSUISOOQ | GRAFISK ARBEJDE:

Mia Duelund Schmidt,
mia@sermitsiaq.gl
Linda Lyberth Rachlitz,
linda@sermitsiaq.gl

NAQITERNEQARFIA | TRYK:

Trykkeriet – Nordvestsjælland Microvej 4,
4300 Holbæk

EU og Grønland går hånd i hånd

Åbningen af EU's kontor i Nuuk og kommissionsformand Ursula von der Leyens besøg i Grønland den 15. marts 2024 var en vigtig milepæl i forholdet mellem Grønland og EU.

Samarbejdet mellem de to parter er blevet stadig tættere de seneste år. Med åbningen af kontoret i Nuuk og kommissionsformandens besøg blev det understreget, at EU mener det, når vi siger, at vi vil have en positiv tilstedeværelse i Grønland og Arktis-regionen.

Grønland og EU har meget til fælles. Vi er fast forankret i de demokratiske principper om åbenhed og medbestemmelse. Samtidig forstår vi, at man skal have respekt for naturen og miljøet. Klimaforandringerne har allerede sat sit aftryk i Grønland, og derfor er vi også bevidste om, at vores samarbejde kun giver mening, hvis vi i fællesskab finder en bæredygtig vej fremad.

Både Grønland og EU sætter disse værdier højt, men vi ved, at de har

trange kår i andre dele af verden. Vores fælles mål kan derfor kun nås gennem tæt samarbejde og dialog.

I denne avis kan du dykke ned i, hvad samarbejdet og partnerskabet betyder i praksis – og hvordan EU er til gavn for Grønland og grønlændernes hverdag.

God fornøjelse med læsningen.

*Per Haugaard
Chef for Europa-Kommissionens
Repræsentation i Danmark*

LEIFF JOSEFSEN

EU-p Kalaallit Nunaatalu suleqatigiinnerat

EU-p Nuummi allaffiata ammarneqarnera aamma EU-kommissionip siulittaasuata Ursula von der Leyenip marsip 15-iani 2024-mi Kalaallit Nunaannut tikeraarnera Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni attaveqatigiinnermi pingaarutilimmik pisoqarneranut takussutissaapput.

EU-p Kalaallit Nunaanni Issittumilu pitsaasumik sunniuteqarusunnera pimoorunneqartoq Nuummi allaffiup ammarneqarnerata aamma kommissionip siulittaasuata tikeraarnerata

erseqqissarpaat.

Kalaallit Nunaat EU-lu assigiissuterpasuaqarput. Tamat oqartussaaqataanerat, ammasumik ingerlatsineq aalajangeeqataasinnaassuserlu eqqarsaatigalugit, pingaartippavut. Aammattaaq pinngortitamik avatangiisinillu ataqqinninnissaq nalunngilluarparput. Silap pissusiata allanngoriartornera Kalaallit Nunaannut sunniuteqalereerpoq, taamaattumilu nalunngilarput ataatsimoorluta piujuartitsinermik aallaavilimmik

suleqatigiilluta siuariartorutta pitsaannerusoq.

Kalaallit Nunaata EU-llu naleqartitat taakku pingaartippaat, nalunngilarpulli nunani allani atukkatigut aamma ajornartorsiortoqartoq. Taamaammat ataatsimoorluta anguniagarput qanimut suleqatigiinnikkut oqaloqatigiinnikkullu anguneqarsinnaapput.

Aviisimi matumani suleqatigiinneq peqatigiinnerlu sulinermi qanoq timitalerneqartarnersut – aamma EU

Kalaallit Nunaannut kalaallillu ulluinarni inuunerannut qanoq iluaqutaanersoq atuarsinnaavat.

Atuarluarina.

*Per Haugaard
Europami Kommissionip Danmarkimi
Sinniisoqarfiani pisortaq*

Mette Frederiksenip, Múte B. Egedep Ursula von der Leyenillu Nuup Kangerluanut isikkivik qimerluualaaraat.

Mette Frederiksen, Múte B. Egede og Ursula von der Leyen nød udsigten over Nuup Kangerlua.

En stormagt

EU er et kæmpemæssigt samlet økonomisk marked for varer og tjenesteydelser, samt en politisk stormagt. Der bor omkring 448 millioner mennesker i EU. Til sammenligning bor der 333 millioner mennesker i USA.

EUROPEAN UNION, 2024, CC BY 4.0

EU indvier kontor i Grønland

Kontoret i Nuuk skal styrke samarbejdet og partnerskabet mellem Grønland og EU

Af Jesper Hansen

Det var en festdag, da EU-kommissionens kontor i Grønland blev åbnet den 15. marts.

Vejret i Nuuk viste sig fra sin bedste side – strålende sol, kridhvid sne og let frost. Erfalatorput, Dannebrog og det blå EU-flag vajede side om side.

Det var også en milepæl i forholdet mellem Grønland og EU, der blev passeret, da formanden for EU-Kommissionen Ursula von der Leyen sammen med landsstyreformand Múte B. Egede og den danske statsminister Mette Frederiksen klippede den EU-blå snor foran kontoret på Indaleeqqap Aqqutaa lige over for Selvstyreadministrationen. Her ligger kontoret med en fantastisk udsigt over Nuup Kangerlua og de historiske bygninger på Kolonihavnen.

En ny æra

– Vores nye kontor i Nuuk markerer starten på en ny æra for partnerskabet mellem EU og Grønland med Europas konkrete tilstedeværelse i Grønland og det arktiske område i bredere forstand. Og med vores to nye aftaler vil vi investere i ren energi, kritiske råstoffer og færdigheder i Grønland. Nye arbejdspladser i Grønland, bedre forsyningssikkerhed for Europa. Vi kan begge drage fordel af et større samarbejde på disse om-

råder, sagde Ursula von der Leyen.

Landsstyreformanden var enig i perspektiverne:

– Det at EU åbner kontor i Grønland viser, at man ikke kan komme udenom os. Vi har i flere år samarbejdet med EU, og åbningen af deres kontor vil betyde endnu tættere samarbejde, sagde Múte B. Egede.

Inden åbningen deltog Ursula von der Leyen i et pressemøde sammen med Múte B. Egede og Mette Frederiksen. Her takkede hun for den varme modtagelse i Grønland.

Begejstret for Grønland

Henvendt til statsminister Mette Frederiksen sagde Ursula von der Leyen:

– Mette, du har ofte sagt til mig, at jeg selv skulle komme og opleve dette land. Og jeg må sige, at du virkelig havde ret. Landskaberne er naturligvis smukke, men hvad jeg finder slående her i det høje nord, er menneskenes varme, sagde Ursula von der Leyen.

– Jeg må også sige, at jeg følte mig hjemme fra første øjeblik. Og det er, tror jeg, fordi vi er så ligesindede, og fordi Grønland altid har været en del af den europæiske familie. Og det er på dette grundlag, at vi bygger vores partnerskab.

– Det er i denne ånd, at jeg har den store fornøjelse at indvie EU's kontor her i Nuuk. (...) Dette kontor er naturligvis meget mere end mursten og mørtel. Det er starten på en ny

æra for vores partnerskab, hvor Den Europæiske Union på meget konkret vis er til stede i Grønland og i det arktiske område i bredere forstand. Landsstyreformand, dette europæiske hus er også jeres hus. Døren står åben.

Styrker samarbejdet

Åbningen af det nye EU-kontor i Nuuk er en del af EU's strategi for Arktis. Det skal lette samarbejdet mellem EU, den grønlandske regering, den private sektor og civilsamfundet, fremme EU's offentlige og private investeringer i Grønland og uddybe samarbejdet på en række områder, herunder uddannelse, vedvarende energi, kritiske råstoffer og beskyttelse af biodiversitet.

Der er i øjeblikket én EU-ansat på kontoret, der står for den daglige drift, mens rekrutteringen af kontorets kommende chef er i de sidste faser. I løbet af de kommende måneder vil medarbejderstaben vokse til i alt fire personer.

Inden åbningen af EU-kontoret underskrev Ursula von der Leyen og Múte B. Egede to samarbejdsaftaler på godt 700 millioner kroner inden for rammerne af Global Gateway, der er EU's bæredygtige investeringsprogram for lande uden for EU. Aftalerne indebærer investeringer i det grønlandske uddannelsessystem samt investeringer i omstillingen til grøn energi.

Uddannelsesprogrammet til 530 millioner kroner skal forbedre kvaliteten af Grønlands uddannelsessektor yderligere, styrke unge og give den grønlandske arbejdsstyrke de færdigheder, der er nødvendige for strategiske økonomiske sektorer. I samarbejdsaftalen fokuseres der på erhvervsfaglig og teknisk uddannelse, innovative færdigheder inden for grundskoleuddannelse og hjælp til unge grønlandere, der ikke er i uddannelse eller beskæftigelse, så de kan finde tilbage til skolegang eller arbejde.

Med programmet for grøn vækst til 168 millioner kroner vil der blive investeret i værdikæder for energi og kritiske råstoffer, miljøbeskyttelse og forskning for at bidrage til diversificering af Grønlands økonomi og udvikling af strategiske industrier som ren brint.

Selv om Grønland i 1985 efter en folkeafstemning forlod EU's forløber EF, har der gennem årene været et tæt samarbejde mellem EU og Grønland – ikke mindst i kraft af fiskeriaftalerne.

Med det nye EU-kontor er døren nu åbnet for et endnu tættere samarbejde mellem EU og Grønland.

Kalaallit Nunaanni EU-p allaffia atoqqaartinneqarpoq

Kalaallit Nunaata EU-llu suleqatigiinnerat Nuummi allaffiup nukittorsassavaa

All. Jesper Hansen

Kalaallit Nunaanni EU-p allaffiata marsip 15-ianni ammarneqarnera nalliuttorsuutaavoq.

Nuummi silageqaaq – seqinnarilluni, qaqqorimmik aputeqarluni issilaarlunilu – Erfalasorput, Dannebrog EU-llu erfalasua tungujortoq sanile-riiaarlutik erfalapput.

Namminersorlutik Oqartussat allaffeqarfiata illuata saani Indaleeq-qap Aqqutaani, Naalackersuisut siulittaasuata Múte B. Egede aamma danskit ministeriunerat Mette Frederiksen peqatigalugit, EU-Kommisionip siulittaasuata Ursula von der Leyenip EU-p allunaasaa tungujortoq qiormagu, Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni attaveqatigiinnermi pisoq pingaarutilik anguneqarpoq. Nuup Kangerluanut Nuutoqqamilu illunut oqaluttuarisaanermut tunngasunut alutornangaartunik isikkivilimmi allaffik ippoq.

Piffissaq nutaaq

– EU-p Kalaallit Nunaatalu akornanni suleqatigiinnitsinni, Nuummi allaffippit nutaaq piffissamik nutaamik aallartitsivoq, Europap annertunerusumik issittumiilerneratigut Kalaallit Nunaaniilerneratigullu. Isumaqatigiissutit nutaat marluk atorlugit Kalaallit Nunaanni nukissiornermut mingutsitsinngitsumut, aatsitassanut pingaarutilinnut piginnaanernullu aningaasaliissuteqarniarpuq. Kalaallit Nunaanni suliffinnut nutaanut Europamullu pilersuinerup isuman-naatsuunerulerneranut. Tamakku pillugit suleqatigiinneruneg tamatta iluaqutiginnaavarput, Ursula von der Leyen oqarpoq.

Isummersuutai Naalackersuisut siulittaasuata isumaqatigai:

– Kalaallit Nunaanni EU-p allaffeqalerneravaaqaqqunneqarsinnaannginnitsinnik nalunaaqutsiivoq. Ukiorpasuaru EU suleqatigisimavarput, allaffeqarfiatalu ammarneqarnera suliqaninnerusumik suleqatigiinnermik kinguneqassaaq, Múte B. Egede oqarpoq.

Ammaanersiornissaq sioqqullugu Ursula von der Leyen Múte B. Egede aamma Mette Frederiksen peqatigalugit tusagassiortunik katersortitsinnermi peqataavoq. Kalaallit Nunaani tikilluaqqusaalluarnini pillugu qujavog.

Kalaallit Nunaat nuannaarutigigaat

Ministeriuneg Mette Frederiksen saaffigalugu Ursula von der Leyen ima oqarpoq:

– Mette, Kalaallit Nunaat qanoq innersoq nammineq paasiniassagaku tikeraassagiga oqarfigisarpa, ilumoortupilussuuvutillu. Soorunami nuna kusanarpoq, aammali inuit maani avannarpasinnerusumiittut kialaernerat maluginiarnartuuvog, Ursula von der Leyen oqarpoq.

– Angerlarsimasutut misigalunga oqartariaqarpunga. Assigiimmik isumaqarnerput Kalaallit Nunaatalu europamiut ilaqutariissortaanut ilaajuaannarnera tamatumunnga pissutaasoraara. Tamanna toqqamnavigalugu suleqatigiinnerput sanarfissavarput.

– Taamatut isumaqarlunga EU-p allaffiata Nuummi ammaanersiornera nuannaarutigegaara. (...) Alaffik manna soorunami sanaartugaan-naanngilaq. Kalaallit Nunaanni issittumilu annertunerusumik takussaa-sumik EU-p peqataaneratigut suleqatigiinnermi nutaamik aallartiffiuvoq. Naalackersuisut siulittaasuata, Europap illua manna aamma ilissi pigaarsi. Matu ammavoq.

Suleqatigiinnermik nukittorsaasoq

EU-p allaffiata nutaap Nuummi ammarneqarnera EU-p Issittumut periusissiaanut ilaavoq. EU-p, Kalaallit Nunaanni naalackersuisut, namminersortut innuttaasullu akornanni suleqatigiinnermik ajornannginnerulersitsissaaq, pisortanut namminersortunullu EU-p Kalaallit Nunaanni aningaasaliissutaannik siuarsaassaaq, aamma assigiinngitsutigit, soorlu ilinniartitaanermi, nukissiornermi, pingaarutilinnik aatsitassarsiornermi uumassusillillu assigiinngisitaarneranik illersuinnermi suleqatigiinnerulersitsissalluni.

Piffissami matumani allaffimmi ulluinnarni ingerlatsineq EU-mit sulisumit ataatsimit isumagineqarpoq, allaffimmilu pisortannortussaq maanna atorfinitsinniarneqarpoq. Qaammatini tulluuttuni sulisut katillutik sisamaalissapput.

Suleqatigiinnissamik isumaqatigiissutit marluk 700 millionit koruunit missaannik nalillit Global Gatewayimut tunngasuusut, tassaasut nunanut EU-p avataaniittunut EU-p piujuar-

Suleqatigiinnissamik isumaqatigiissutit marluk 700 millionit koruunit missaannik nalillit, EU-p allaffiata ammarneqarnera sioqqullugu Ursula von der Leyenip Múte B. Egedellu atsioqatigiissutigaa.

Inden åbningen af EU-kontoret underskrev Ursula von der Leyen og Múte B. Egede to samarbejdsaftaler til en værdi af godt 700 millioner kroner.

titsisumik aningaasaliissuteqartarneranut pilersaarutit, EU-p allaffiata ammarneqarnera sioqqullugu Ursula von der Leyenip Múte B. Egedellu atsioqatigiissutigaa. Nunatsinni ilinniartitaanermut mingutsitsinngitsumillu nukissiornermut aningaasaliissuteqarneq isumaqatigiissutinut ilaapput.

Ilinniartitaanermut pilersaarusiaq 530 millionit koruuninik aningaasartalik Kalaallit Nunaanni ilinniartitaanerp pitsaassusianik pitsanngorsaaqataassaaq, inuusuttut nukittorsarneqassallutik aningaasaqarnerullu immikkoortuini pingaarutilinni kalaallit sulisinnaasut pisariaqartunik piginnaaneqalersineqassallutik. Inuusutissarsiornermut teknikkimullu tunngasunik ilinniartitsineq, meeqqat atuarfianini nutaaliornermik piginnaanerit aamma kalaallit inuusuttut ilinniagaqanngitsut suliffeqanngitsullu ilinniarnermut suliffeqarnermulluunniit uternissaannut ikiorneqarnissaat, suleqatigiinnissamat isumaqatigiissummi pingaarnerutillugit sammineqarput.

Nukissiuuteqarnermut aatsitasarsiornermullu pingaarutilinnut, Kalaallit Nunaata aningaasaqarnerata assigiinngisitaarnerulernissaanut avatangiisunik illersuinnermut

ilisimatusarnermullu tunngasunut, suliffeqarfissuillu pingaarutilit soorlu brintip minguitsup ineriartortinnissaanut iluaqutaasussanik naleqartitaqarnerulernissamat, 168 millionit koruuninik aningaasartalimmik mingutsitsinngitsumik ineriartortitsinissamat pilersaarusiarnut aningaasaliisoqassaaq.

Naak Kalaallit Nunaat 1985-imi taasisitsilluni EU-p taaneqartartumi aallarnerfigisaanit EF-imit taamani ateqartumit, EU-p Kalaallit Nunaatalu akornanni ukiut ingerlaneranni qanimut suleqatigiittoqarsimavoq, minnerunngitsumik aalisarneq pillugu isumaqatigiissutit tunngavigalugit.

EU-p allaffiata nutaap ammarneqarnerata kingorna, EU-p Kalaallit Nunaatalu suliqaninnerusumik suleqatigiinnissaannut periarfissaqalerpoq.

Pissaanilik

EU aningaasaqarnikkut niuerfiuvoq nioqqutissanut kiffartuussinermullu ataatsimoorfiusoq, tamannalu politikikkullu pissaaneqarfiulluni. EU-mi inuit 448 millionit missiliorpaat. USA-mut sanilluikkaanni tassani 333 millionit najugaqarput.

Partnerskaber er vigtige for EU

EU's nye kontor i Nuuk spiller en væsentlig rolle i partnerskabet mellem EU og Grønland

Af Jesper Hansen

Ruslands ulovlige invasion af Ukraine var en kraftig påmindelse til det internationale samfund om, hvor vigtigt det er med samarbejde og partnerskaber mellem landene.

Det forklarer Tomas Baert, særlig rådgiver på handel og internationale partnerskaber for Ursula von der Leyen og en af kommissionsformandens vigtigste rådgivere.

– Her spiller Grønland en vigtig rolle. Derfor åbner vi et kontor i Nuuk, som kan tale EU's sag og som kan facilitere samarbejdet mellem EU og Arktis.

Noget for begge parter

– Vi har en lang tradition for samarbejde mellem Grønland og EU – og kontoret er med til at understrege, at vi nu intensiverer dette samarbejde yderligere. Vi ønsker at fokusere på strategiske områder af gensidig interesse. Der skal være noget i det for begge parter.

– EU har allerede en tilstedeværelse i Arktis gennem de tre medlemslande Danmark, Sverige og Finland, der er arktiske stater og medlemmer af Arktisk Råd. EU har i en længere årrække deltaget i alle møder på højt niveau i rådet, men er interesseret i at formalisere vores tilknytning til Arktisk Råd yderligere.

– Vi har også i en årrække været engageret i samarbejdet i Det Regio-

nale Barentsråd, der foruden Sverige og Finland også omfatter Norge – og hvor udvikling af infrastruktur, erhvervsliv og råstofefterforskningen spiller en central rolle, siger Tomas Baert.

Kritiske råstoffer

– EU's interesser i Arktis knytter sig især til kritiske råstoffer og den grønne omstilling, hvor EU er klar til at bidrage med både investeringer, knowhow og smart og bæredygtig teknologi. Det gælder i Barentsregionen, hvor der blandt andet er mineraler – de såkaldte sjældne jordarter – i Kiruna, og det gælder også i Grønland, som dermed kan komme til at spille en stor rolle i EU's grønne omstilling og den digitale transformation, der går hånd i hånd med den.

– Den grønlandske undergrund byder på 25 af de i alt 34 kritiske råstoffer, som EU har identificeret som strategisk vigtige og en forudsætning for, at vi kan producere de teknologier, der er nødvendige for at kunne gennemføre den grønne omstilling. Det gælder som nævnt de sjældne jordarter, men Grønland rummer også store forekomster af blandt andet grafit, molybdæn, silicium, kobber og zink, som alle er nødvendige råstoffer i for eksempel fremstillingen af batterier og mikrochips.

Vandkraft

– Som vi ved, rummer Grønland også

EU ukiuni arlalinni Issittumi Siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnerinut tamanut peqataasarpoq – issittumi nunap inoqqaavinik oqaloqateqarneq pingaartillugu.

EU har i en længere årrække deltaget i alle møder på højt niveau i Arktisk Råd – og har fokus på dialog med de arktiske oprindelige folk.

et stort vandkraftpotentiale, der kan komme til at spille en rolle i fremtidens Power to X-udvikling, hvor energien kan lagres som for eksempel brint.

– EU er allerede dybt involveret i Grønland, hvor vi bl.a. gennem de seneste 15 år har støttet den grønlandske uddannelsessektor med i gennemsnit 200 millioner kroner om året, sideløbende med midlerne til udvikling af fiskerisektoren som en del af fiskeriaftalen. Samtidigt bidrager vi til etableringen af de vigtige søkabelforbindelser langs den grønlandske vestkyst, der skal sikre digital forbindelse til de mest afsidesliggende områder.

– Derudover er vi nu klar til at gå videre med et samarbejde om råstofferne, som vi netop har underskrevet en aftale om. I første omgang tager vi hul på det, når vi til efteråret gennemfører en erhvervsdelegation til Grønland for vigtige europæiske aktører i blandt andet råstof- og energisektoren samt eksperter fra finans- og investeringsmiljøet.

– Erhvervsdelegationen er fortsat under forberedelse, så det er endnu ikke bestemt, hvem der deltager, men jeg regner med, at delegationen bliver på måske 100 deltagere.

Samarbejde er vigtigt

Det nye EU-kontor kommer til at spille en vigtig rolle i det fremtidige samarbejde mellem Grønland og EU.

– Samarbejdet er vigtigt – og jeg ser ingen udfordringer i, at Danmark er medlem af EU, mens Grønland valgte at træde ud af EU i 1985 efter en folkeafstemning.

– Det er nu engang vilkårene – og i årene efter folkeafstemningen har

vi haft et fint samarbejde. Så det står bestemt ikke i vejen. Det er jo netop pointen – det handler om partnerskaber mellem ligeværdige parter, siger Tomas Baert.

– Kontorets fokus er naturligvis samarbejdet med både den grønlandske regering og erhvervslivet, men kontoret vil samtidig også være en indgang til resten af det arktiske område.

Lokale medarbejdere

Det nye kontor i Nuuk er foreløbigt normeret til fire medarbejdere, som EU i første omgang vil rekruttere i egne rækker.

– Vi udelukker ikke, at der også kan ansættes grønlandske medarbejdere. De vil i så fald blive ansat ved EU-Kommissionen og vil skulle gennemgå diplomatisk træning i Bruxelles for at blive diplomater eller EU-repræsentanter på lige fod med andre EU-ansatte, forklarer Tomas Baert.

– Da kontoret også spiller en stor rolle i EU's arktiske strategi, kan man også sagtens forestille sig, at bemandingen af kontoret i Nuuk bliver udvidet med repræsentanter fra andre oprindelige befolkningsgrupper fra de arktiske områder. Det vil være en smuk ide, som underbygger EU's visioner om et fredeligt og regelbaseret samarbejde med Arktis og de arktiske folk, siger Tomas Baert.

En gang om året afholdes der i Bruxelles en EU-Arktis dialog med fokus på oprindelige folk.

– I tråd med EU's strategi for Arktis vil vi fortsat have fokus på dialog med de arktiske oprindelige folk og fremme af partnerskaber til vores fælles bedste, understreger Tomas Baert.

EU-p Kalaallit Nunaanni erngup nukiganik nukissiorfik periarfissaqarluartooq takusinnaavaa.

EU ser et stort potentiale i den grønlandske vandkraft.

EU-p suleqatigiinnerit pingaartippai

EU-p Nuummi allaffittaava EU-p Kalaallit Nunaatalu suleqatigiinneranni pingaaruteqarpoq

All. Jesper Hansen

Ruslandip Ukrainemut unioqqutisilluni tiguaanera nunat tamalaat akornanni suleqatigiinnerup peqateqarnerullu qanoq pingaaruteqatigiinnerannik eqqaasitsissutaavoq sak-kortooq.

Niuerneq nunanilu tamalaani suleqatigiinneq pillugit EU-mi siulittaasumut Ursula von der Leyenimut immikkut siunnersorti, aamma EU-mi kommissionip siulittaasuata siunnersortaasa pingaarnersaasa ilaat Tomas Baert nassuiaavoq.

– Kalaallit Nunaat matumani pingaarutilimmik inissisimavoq. Taa-maattumik EU-p soqutigisai anngusisinnaasumik pillugit Issittumilu suleqatigiinnermik siuarsaanissaq siunertaralugu Nuummi allaffeqarfeqalerpugut.

Tamarmik iluaqutigissagaat

– Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni suleqatigiinneq qangaaniilli ileqqu-voq – allaffiullu suleqatigiinnerup tamatumaa maanna suli annertusar-neqarnera ersersippaa. Tamatta soqutigisavut aalaavigalugit ukkata-rinnissaagut, taakkualu marluulluta iluaqutigissavavut.

EU-p nunat ilaasortaasut pingasut, Issittumi naalagaaffiusut Danmark, Sverige Finlandilu, Issittumi Siunnersuisoqatigiinnut ilaasortaasut aqutigalugit issittumeereerpoq. EU ukiorpassuarni siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnerinut tamanut peqataa-sarpoq, Issittumili Siunnersuisoqa-

tigiinnut ilaasortaanerup suli an-nertunerusumik pisortatigoortumik aalajangersarneqarnissaa soquti-galugu.

– Det Regionale Barentsråd, Sverigep Finlandillu saniatigut Norgemik ilaasortaartumi, ukiorpassuarni aamma suleqataasarpugut. Tassanilu nunap iluani ineritsitassat sanaartor-nikkut, inuussutissarsiorneq aatsi-tassanillu ujaasineq pingaarnertut inissisimaffeqarput, Thomas Baert oqarpoq.

– EU ukiorpassuarni ataatsimiinne-rinut pingaartulinnut tamanut peqa-taasarpoq, Issittumili Siunnersuisoqa-tigiinnut attaveqarnerup annertusar-lugu pisortatigoortunngortinnissaa soqutigisaralugu.

Aatsitassat qaqutigoortut

– EU-p Issittumi soqutigisai, pingaar-tumik aatsitassat qaqutigoortut, mingutsitsinnginnerunissamut attuumassuteqarput, tassanilu EU aningaasaliissuteqarnissamut aamma teknologii piujuartitsisoq nutaaliaq atorlugu ikiuinissamik piareersi-mavoq. Tamanna Barentip eqqaani ilaatigut Kirunami mineraleqarfiumi – aatsitassanik qaqutigoortu-nik taaneqartartunik – atuuppoq. Tamanna aamma Kalaallit Nunaanut periarfissaavoq, taamaalilluni EU-mi mingutsitsinnginnerunissamut digitalimillu ineriartornermut tunngatillugu pingaarutilimmik inissisi-malersinnaalluni.

– Aatsitassanik 34-nik EU-p pingaa-ruteqartut isigisaani 25-t Kalaallit Nunaanni piupput. Taakkulu tek-nologiimillu mingutsitsinngitsumik nioqquteqalernissamut tunisas-siorsinnaanissamut pisariaqarlutik. Eqqaaneqareersutut aatsitassat qaqutigoortut pineqarput, Kalaallit Nunaannili aamma ilaatigut grafi-timik, molybdænimik, siliciumimik, kanngussammik zinkimik batterilior-nermi chipinillu mikisunik sananermi tamarmik pisariaqartinneqartut.

Erngup nukiganik nukissiorfik

– Nalunngisatsit Kalaallit Nunaanni aamma erngup nukiganik nukis-siorfissuaqarpoq. Power to X-imik siunissami ineriartortitsinermi, nukik assersuutigalugu brintitit toqqorne-qarsinnaappat, pingaaruteqarsinnaa-sumik.

– EU Kalaallit Nunaanni anner-tuumik akuulereerpoq. Aalisar-

EU-p allaffittaava Nuup qeqqani Inatsisartut Naalackersuisullu saanniippoq.

EU's nye kontor er centralt beliggende i Nuuk lige over for Inatsisartut og Naalackersuisut.

nermut isumaqatigiissutip ilaatut aalisarnerup ineriartortinnissaanut aningaasaliissutit saniatigut ukiuni 15-ini kingullerni Kalaallit Nunaanni ilinniartitaanermut agguaqatigiissil-lugu ukiumut 200 million koruuninik ilaatigut tapiissuteqartarpugut. Ta-matuma saniatigut Kalaallit Nunaata kitaata sineriaani immap naqqatigut kabelinik pingaarutilinnik pilersitsi-nissamut tapeeqataavugut, taakkua avinngarusimanerpaanut attaveqaa-titigut pitsaanersumik qulakkeerin-nittuumsumik.

– Tamatuma saniatigut aatsitassar-siorneq pillugu isumaqatigiissummik atsioqqammerluta suleqatigiinnerup ingerlateqqinnissaanut maanna pia-reersimavugut. Ukiaru Europami inuussutissarsiornermik suliaqartut pingaarutillit, ilaatigut aatsitassar-siornermik nukissiuutinillu suliaqar-tut kiisalu aningaasaqarnermut aningaasaliinermullu tunngasunik immikkut ilisimasallit, Kalaallit Nu-naannut aallartinnerisigut.

– Inuussutissarsiornermut aallartitit suli piareersarput, taamaammat kikkut peqataassanersut suli aalaja-ngerneqanngilaq, naatsorsuutigaarali 100-t missaanniissasut.

Suleqatigiinnissaq pisariaqarpoq

EU-p allaffia nutaaq Kalaallit Nunaata EU-llu siunissami suleqatigiinne-ranni pingaaruteqarpoq.

– Suleqatigiinneq pingaaruteqarpoq – aamma Danmark EU-mut ilaasor-taasoq Kalaallit Nunaata 1985-imi innuttaasut taasitinneqarnerisa ki-ngorna EU-mit aninikuunera ajornar-torsiutit isiginngilara.

– Pissutsit tassa taamaapput – taasititsinerullu kingorna ukiuni arlalinni suleqatigiilluarsimavugut. Taamaattumik tamanna akornuti-

tut isiginngilara. Tassami tamanna pingaarnersaavoq – tassa naligiit-tut suleqatigiinneq, Thomas Baert oqarpoq.

– Kalaallit Nunaanni naalackersui-sunik inuussutissarsiornermut suliaqar-neq allaffiup pingaarnertut suliasaraa. Allaffilli aamma issittup sinneranut attaveqarfittut atuutis-saaq.

Nunaqavissut

Nuummi allaffik nutaaq maanna-mut sisamanik sulisoqartussatut naatsorsuussaavoq, taakkualu EU-p aallaqqaammut nammineq akunner-minni sulisussarsiusavai.

– Kalaallit aamma atorfinitsinne-qarsinnaaneratt mattussinnaanngi-larput. EU-mi Kommissionimi atorfinitsinneqarsinnaassapput Bruxellesimilu aallartitatut imaluun-nit EU-mi sinniisutut allatulli ilin-niartinneqassallutik, Tomas Baert nassuiaavoq.

– Allaffik EU-p issittumut periusis-siaanut aamma pingaarutilimmik inissisimammatt Nuummi allaffimmi sulisut issittumi nunat inoqqaavinut allanut sinniisuusunik ilaneqarnis-saat takorlooruminarpoq. Isumassar-siaassaaq nuannersoq, EU-p Issittumi inuiaqatigiinnilu eqqissisimasumik malittarisassanillu tunngaveqarluni suleqatigiinnissamik takorluugaanut timitaliisoq, Tomas Baert oqarpoq.

EU-p Issittumeersut ukiumut ataasiarluni Bruxellesimi naapeqati-gisarpai, tassanilu nunap inoqqaavi pillugit oqaloqatigiinneq ingerlanne-qartarpoq.

– EU-p Issittoq pillugu periusis-siaa aalaavigalugu issittumi nu-nap inoqqaavinik oqaloqateqarneq tamatsinnut iluaqutaasumik suleqa-tigiinnerusoq pingaartittuassavarpup, Tomas Baert oqarpoq.

Tomas Baert niuerneq nunanilu tamalaani suleqatigiinneq pillugit EU-p siulittaasuanut Ursula von der Leyenimut immikkut siunnersortaavoq, aamma kommissionip siulittaasuata siunnersortaasa pingaarnersaasa ilagaat.

Tomas Baert er særlig rådgiver på handel og internationale partnerskaber for Ursula von der Leyen og en af kommissionsformandens vigtigste rådgivere.

Fredfyldt og fremgangsrigt

EU-Kommissionen ønsker at bidrage til en holdbar udvikling i Arktis med klima-indsatser, lavspænding, naturbeskyttelse og større inddragelse af unge, kvinder og oprindelige folk i beslutningerne

Overordnet mål

EU-Kommissionens arktiske politik vil fremme et sikkert, stabilt, bæredygtigt, fredfyldt og fremgangsrigt Arktis

Partnerskabet

EU har stærke og vigtige bånd til Grønland, og EU-Kommissionens kontor i Nuuk skal facilitere en fortsat udvidelse af partnerskabet mellem EU og Naalakkersuisut.

EU's mål om klimaneutralitet

Den europæiske grønne pagt, også kendt under sit engelske navn European Green Deal, skal gøre Europa til verdens første klimaneutrale kontinent i 2050. Pagten består af en række tæt forbundne initiativer inden for alle relevante politikområder, som f.eks. klima, miljø, energi, transport, industri og landbrug, der alle bidrager til det endelige klimamål. Målet om klimaneutralitet er skrevet ind i europæisk lov, hvilket betyder, at EU-landene er forpligtede til at leve op til målsætningerne. Samtidig bliver der sat løbende delmål, det næste er i 2030, hvor EU's CO2-udledninger skal være 55 procent af, hvad de var i 1990.

Den blå økonomi

EU-Kommissionens engagement i Arktis er baseret på universelle værdier og demokratiske principper: Herunder menneskerettigheder, ligestilling, mangfoldighed og respekt for folkeretten, eksempelvis FN's konvention om havretten. EU understøtter en inkluderende udvikling i Arktis til gavn for indbyggere og fremtidige generationer med fokus på oprindelige folks ønsker. Det kan ske med fokus på »den blå økonomi«, der har bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer som omdrejningspunkt.

Forskning og sundhed

EU-Kommissionen vil investere i arktisk forskning under Horizon Europa med inddragelse af lokal viden. EU vil styrke viden om sundhedstrusler forbundet med arktiske klimaændringer og støtte »One Arctic, one Health-programmet«. EU vil gå foran med et godt eksempel i det europæiske Arktis. EU vil fremme forskning i klimaforandringer i Arktis, som har konsekvenser for samfundene og demografien. EU vil støtte op om større inddragelse af kvinder, unge og oprindelige folk i beslutningsprocesser.

Af Niels Ole Qvist

Befolkningerne i Arktis er særlig hårdt ramt, og hvis situationen forværres, kan det underminere fremtidsudsigterne for generationer.

Sådan skriver EU-Kommissionen i sin arktiske strategi om den eskalierende klimakrise, som har nået et hidtil uset, kritisk punkt.

Derfor skal der handles beslutsomt, understreges det i strategien. Dels

for at hjælpe befolkningerne – de fire millioner mennesker i det høje nord – og dels fordi dét, som sker i Arktis, ikke bliver i Arktis. Det er en verdensomspændende udfordring, og der er en erklæret forpligtelse i unionen til også at tænke globalt – på hele planetens fremtid.

EU's interesser i Arktis har også et yderligere, strategisk udgangspunkt: I sin medlemskreds tæller EU Kongeriget Danmark og to lande med arktiske egne, Finland og Sverige samt desuden to, store arktiske stater, Norge og Island, som er en del af EU's indre marked igennem EØS-samarbejdet.

EU fremhæver i sin plan, at menneskeheden befinder sig i »the make or break decade«; et årti, hvor det er knald eller fald for indsatsen for at forbedre biodiversiteten og reducere forurening.

På denne side kan du dykke ned i nogle af de emner, der udfoldes i EU-Kommissionens arktiske strategi.

Grøn omstilling

EU-Kommissionen vil via EU's finansieringsprogrammer fremme en innovativ grøn omstilling, som også kan skabe nye jobs. EU-Kommissionen ønsker, at olie, kul og gas skal blive i jorden i Arktis.

Redningstjeneste

EU-Kommissionen vil bidrage til at forbedre maritim SAR (Search & Rescue) og fremme samarbejde mellem kystvagter, herunder Arctic Coast Guard Forum. Indsatser skal styrke responsen og samarbejdet om civilbeskyttelse i Arktis.

LEIFF JOSEFSEN

Eqqissisimanartoq siuariartorluartorlu

EU-Kommissioni piujuartitsisumik ineriartorneq Issittumi siuarsarniarlugu iliuuseqarusuppoq, soorlu silap pissusianut tunngatillugu, pissanganartorsiunnginnissaq sulissutiginiarlugu, pinngortitamik illersuiniarluni, inuusuttunik peqataatitsilluni, arnallu nunap inoqqaavi aalajangiinernut peqataatinnerulerniarlugit

All. Niels Ole Qvist

Issittumi najugallit ingammik eqqugaanerpaapput, pissutsillu ajorne-rulissappata kinguaariit tulliuuttut siunissaat navianartorsiortinneqarsinnaavoq.

EU-Kommissioni Issittoq pillugu periusissiamini, silap pissusiata allanngoriartornerata aatsaat taama sakkortusiartortiginera pillugu taama allappoq.

Taamaattumik aalajangersimalluin-nartumik iliuuseqartoqartariaqartoq, periusissiami erseqqissarneqarpoq. Ilaatigut Issittumi najugallit – inuit 4 millionit avannarpassinnerusumiit-tut – ikiorniarlugit, aammali Issittumi pisut Issittumiinnaq pineq ajormata. Suliassaq nunarsuaq tamakkerlugu ilungersunartuuvoq, oqaatigineqar-lunilu aamma nunarsuup tamakker-luni eqqarsaatigineqarnissaanut EU nalunaarutitigut pisussaaffeqartoq – nunarsuup tamarmiusup siunissaa eqqaamaneqartariaqarmat.

EU-p Issittumi soqutigisai aamma allamik periaasissamik tunngavis-saqarluarput: EU-mi naalagaaffiit angisuut marluk, Norge Islandilu, EØS-imi suleqatigiinneq aqputigalugu EU-p niuerneranut ilaasut.

EU-p iluani pilersaarutimini erseq-qissarpaa, nunarsuarmit ukiuni qulikkaani »aalajangiiffiusuni« inu-usut – ukiuni uumassusillit assigiin-ngisitaarnerat pitsanngorsarniarlugu mingutsitsinerlu annikillisinriarlugu

iliuuseqarnerup iluatsinnissaanut iluatsinngitsoornissaanulluunniit.

Quppernerna ukunani sammisat EU-Kommissionip Issittoq pillugu periusissiaani sammineqartut ilaat erseqqissarneqarput.

Mingutsitsinngitsumik ineriartorneq

EU-Kommissionip EU-p aningaasa-lersuinerlut suliniutai aqputigalugit, mingutsitsinngitsumik nutaaliorluni allanngortiterinissaq siuarsarniar-paa, tamannalu aamma suliffinnik nutaanik pilersitsisinnavaoq. EU-Kommissio-nip Issittumi uulia, aamarsuit aamma gassi nunamiitiinnarneqarnissaat kissaatigaa.

Annaassiniartarneq

EU-Kommissioni immakut ujaasi-nermik annaassiniarnermillu (Search & Rescue) pitsanngorsaaqataassaaq sinerissamilu nakkutilliusut suleqati-giinnerat siuarsarniarlugu, ilaatigut Arctic Coast Guard Forum-imi (Issit-tumi Sinerissami Nakkutilliusut Sule-qatigiiffianni). Suliniutitigut Issittumi innutaasut illersorneqarnerat pillugu nalunaarusiortarneq suleqatigiinnerlu nukittorsarneqassapput

Pingaarnertut anguniagaq

EU-Kommissionip Issittumut politik-i-migut siuarsarniar-paa Issittoq isu-mannaatsoq, aalajaatsoq, ataavartoq, eqqissisimaffiusoq siuariartorfusorlu.

Suleqatigiinneq

EU Nunatsinnut pingaarutilim-mik atassuteqarluarpoq, aamma EU-Kommissionip Nuummi allaffiata EU-p Naalackersuisullu suleqati-giinnerisa annertusiartortuarnissaat isumagissavaa.

Imartanik isiginninniarnaq

EU-Kommissionip Issittumi suliniute-qarnera nunarsuarmit pingaartitanik nalinginnaasunik demokratiimillu tunngaveqarluni tunngavilersorneqar-poq: Tamatumani ilanngunneqarlutik inuttut pisinnaatitaaffiit, naligiissi-taaneq, assigiinngisitaarneq aamma nunat tamalaat inatsisaannik, soorlu Naalagaaffiit Peqatigiit imartanut isu-maqatigiissutaannik, ataqqinninneq. EU-p Issittumi inuiaqatigiit siunissami-lu kinguaariinnut iluaqutaasumik inuiaqatigiit tamarmik peqataatinne-qarlutik nunat inoqqaavisa ineriartortinneqarnerinik qitiutitsineq taper-sorsorpaa. Tamanna pisinnaavoq »imartanik isiginninniarnaq« qitiutillu-gu, tassanimi immami isumalluutinik nungusaataannngitsumik atuinnissaq qitiutinneqarmat.

Silap pissusiata allanngoriartorneranut akiuniarneq

EU nunarsuarmit siuttuuvoq, silallu pissusianut inatsisiliortarnermigut nunarsuarmioqatigiinnut akisussaaf-fimmik tigusilluni. »Fit for 55«-imik taaneqartumi, Europap mingutsitsin-ngitsumik ineriartornissaanut pilersaarutit, siunertaraa kingusinner-paamik 2030-mi EU-mi silaannarmik mingutsitsineq minnerpaamik 55 procentimik appartinniarlugu. EU 2050 nallertinnagu silap pissusianut mingutsitsiunnaarsimassaaq.

Ilisimatusarneq aamma peqqissuseq

EU-Kommissioni Horizon Europa aqputigalugu Issittumi ilisimatusar-nermut aningaasaleerusuppoq, najukkami ilisimasat ilanngullugit. EU-p Issittumi silap pissusiata allanngoriartorneranut atatillugu peqqissut-simut ulorianartorsiortitsisut pillugit ilisimasat nukittorsarniarpai, aamma »Suliniut One Arctic, one Health« tapersorsorlugu. EU Europap Issit-tortaani maligassiuilluassaaq. EU-p Issittumi silap pissusiata allanngoriar-torneranut ilisimatusarneq siuarsar-niar-paa, tamannami inuiaqatigiinnut assigiinngitsunut innuttaasunullu sunniuteqarmat. Arnat, inuusuttut aamma nunat inoqqaavi aalajangiisar-nermi akuutinneqarnerunissaat EU-p tapersorsorniar-paa.

»Godt tidspunkt at åbne kontor«

Landskassen modtager 370 millioner om året fra sine aftaler med EU til gengæld for fiskerirettigheder til EU-lande. – Så Grønland er langt fra blot passive modtagere af tilskud eller øget interesse fra EU, siger Grønlands repræsentant i Bruxelles

Af Niels Ole Qvist

Grønland og EU har stor erfaring i at samarbejde. Det gode forhold, som nu styrkes yderligere, er udviklet hen over årtier.

– Aftalerelationerne går tilbage til 1985, da Grønland formelt forlod det daværende EF med en fiskeriaftale og blev en del af OLT-ordningen, som sikrer toldfri adgang for grønlandske produkter til EU-markedet, forklarer Inuuteq Holm Olsen, der er repræsentationschef på Grønlands Mission til EU.

Bruxelles-kontoret blev etableret i 1992 og er Grønlands ældste, diplomatiske repræsentation. Siden er der kommet flere til: I Beijing, Reykjavik og Washington D.C. Sidstnævnte har i øvrigt også haft Holm Olsen som leder.

Samarbejdet mellem Grønland og EU er tilpasset siden starten, så der i dag er en fiskeriaftale og et partnerskab på uddannelsesområdet igennem OLT-ordningen. En pagt, som i årene 2021-2027 er udvidet til at omfatte »grøn vækst«-sektorerne. Der er desuden i november 2023 underskrevet en MoU (Memorandum of Understanding, red.) omkring samarbejde på råstofområdet; en sektor både Grønland og EU er interesseret i at udvikle.

Der er tale om et anseeligt beløb.

– Beløbene fordeles således, at fra fiskeripartnerskabsaftalen forventes indtægterne årligt at være på cirka 140 mio. kr. og fra partnerskabsaftalen cirka 230 mio. kr. årligt. Samlet er det omtrent 370 mio. kr., som Grønland modtager fra sine aftaler med EU årligt til gengæld for, at EU får fiskerirettigheder i vores farvande. Da Grønland meldte sig ud af daværende EF, blev der udfærdiget en udmeldelsestraktat, kendt som Grønlandstraktaten af 1985. Der er det specificeret, at Grønlands toldfrie adgang for fiskeprodukter til EU's marked er baseret på en tilfredsstillende adgang til grønlandske fiskerizoner for EU via fiskeriaftalen, forklarer Inuuteq Holm Olsen.

– Hvor stor betydning har EU for Grønland?

– EU-markedet er et af det største markeder for vores fiskeriprodukter.

Fra grønlandsk side har vi implementeret EU's veterinærregler, så eksporten af fisk sker på en meget smidigere måde end tidligere, indleder Inuuteq Holm sit svar og fortsætter:

– Grønland har også adgang til en række EU-programmer igennem OLT-ordningen indenfor blandt andet uddannelse, forskning, kultur osv. Udnyttelsen af disse programmer har repræsentationen haft fokus på, da vi ønsker, at flere grønlandske aktører udnytter mulighederne. Der er adgang til finansiel støtte såvel som muligheder for internationalt samarbejde og tilførsel af ny viden.

Fin timing

Grønlands betydning for EU er mangeartet, vurderer repræsentationschefen:

– Grønland har ikke mindst strategisk betydning for EU på grund af sin beliggenhed som en del af det nordamerikanske kontinent. Samtidig har vi de tætte bånd til Europa i form af det historiske fællesskab med Danmark og resten af Europa, forklarer Holm Olsen og kommer med en understregning:

– Det er vigtigt at markere, at Grønland ikke blot er passive modtagere af tilskud eller øget interesse fra EU, men at det er en del af en indsats fra Naalakkersuisut om styrket samarbejde på tværs af grænserne. Interesefællesskabet og ønsket om udvikling af vores samfund økonomisk og politisk betyder, at vi søger at pleje relationerne med EU.

– Tror du, det gør en forskel for jeres arbejde i Bruxelles, at EU-Kommissionen får kontor i Nuuk?

– Eksemplerne med de islandske og amerikanske konsulater har vist, at det gør en positiv forskel, når man taler direkte sammen og opnår en større viden og fornemmelse for, hvad der sker i Grønland, svarer Inuuteq Holm Olsen og bruger sin egen dagligdag som et eksempel på fordelene ved en fysisk nærhed til beslutningernes centrum:

– Vores Mission her i Bruxelles repræsenterer, fremmer og forsvaret Naalakkersuisuts interesser og fokusområder overfor en række europæiske institutioner og samarbejder med

EU-p Kalaallit Nunaatalu suleqatiginnerat annerulersinniarlugu Nuummi Hans Egedep Illuani atsioqatigiinneq.

Underskriftsceremoni i Hans Egedes Hus i Nuuk i forbindelse med udvidelsen af samarbejdet mellem EU og Grønland.

disse. Et EU-kontor i Nuuk vil kunne gøre det samme og dermed også bringe EU tættere på den grønlandske befolkning og de institutioner, man til dagligt samarbejder med.

Ifølge den erfarne diplomat er det naturligt og i øvrigt også udtryk for fin timing, at EU-Kommissionen rykker mod nord.

– Det er kutyme, at der er gensidige diplomatiske repræsentationer mellem samarbejdspartnere, og siden Grønland har været tilstede i Bruxelles siden 1992, er det et godt tidspunkt, at EU åbner sin diplomatiske repræsentation i Grønland. EU er, specielt det sidste stykke tid, blevet mere aktiv som global aktør, også på grund af den geopolitiske situation, tilføjer han.

Kritiske mineraler

– Hvordan opleves det i Bruxelles, at interessen for Grønland og Arktis er voksende?

– Den globale interesse for Arktis, og dermed også Grønland, kan man sagtens mærke her i hjertet af Europa. Den diskussion om Arktis og Grønland, der foregår rundt omkring os – og også i andre lande – er man også bevidst om i EU-kredse, svarer Holm Olsen og indkredser nogle af de felter, hvor interessen er mest intens:

Klimaforandringer og virkningerne af disse, mindre havis og mulighederne for shipping, effekter af Ruslands Ukraine-invasion og stormagternes ageren.

Den politiske udvikling i Grønland er også interessant for EU samt erhvervsudviklingen, herunder turisme, fiskeri og udviklingen af grøn, bære-

dygtig energi. Desuden udgør råstofferne et væsentligt potentiale for et styrket samarbejde, der kan udnyttes til fælles gavn, fremhæver Holm Olsen og peger som et oplagt eksempel på kritiske mineraler og MoU'en, som blev underskrevet.

EU's voksende interesser for Arktis kommer helt konkret til udtryk i EU's arktiske strategi som udkom i oktober 2021. Det var heri, at planerne om et EU-kontor i Nuuk også blev offentliggjort.

– Det er interessant at se, at første sætning i EU's arktiske strategi siger, at EU er en geopolitisk magt, som har strategiske interesser i Arktis. Den geopolitiske situation medfører en øget bevidsthed af, at allierede og lande, som har fælles værdier, skal arbejde tættere sammen, bemærker han.

Inuuteq Holm Olsen glæder sig generelt over, at der er et højt vidensniveau om Grønland i hele EU-systemet.

– Da EU-forholdet går lang tid tilbage, er der også indarbejdet både praksis og viden hos vores samarbejdspartnere i EU og i EU-kredse her i Bruxelles. De, som specifikt behandler grønlandske sager, ved rigtigt ret meget om resultater, statistikker og seneste politiske udvikling og prioriteter hos os. Hvis man går længere ud i kredsen, er der generelt en velvilje og nysgerrighed omkring hvad der foregår, hvad den politiske situation er, og hvad der rører sig i samfundet – såvel som hvordan forholdet med EU udarter sig og udvikler sig, siger en tilfreds Inuuteq Holm Olsen.

»Allaffittaarnissamut piffissaalluarpoq«

Nunat EU-mut ilaasortat aalisarsinnaanermut akuersissuteqarnerat nunatta karsianut ukiumut 370 millionit koruuninik iluanaarutaasarpoq. – Tassa Kalaallit Nunaat tapiissutinik tunineqaannarneq ajorpoq imaluunniit EU-mit soqutigineqarneruliinnangilaq, Bruxellesimi aallartitaqarfiup pisortaa oqarpoq

All. Niels Ole Qvist

Kalaallit Nunaat EU-lu suleqatigiinnermik misilittagaqarluarput. Taannalu suleqatigiissinnaaneq ukiuni qulikkaani ineriartortinneqarsimasooq maanna nukittorsarneqaqqilerpoq.

– Isumaqatigiissut 1985-imi Kalaallit Nunaata aalisarnermut isumaqatigiissut tunngavigalugu EF-imit animmat nunallu allamiut nunaannut isumaqatigiissummut, kalaallit tunisassiaasa akitsuuteqanngitsumik EU-mi niuerfimmu isersinnaanerannik qulakkeerinnittumut, ilanngummat pivooq, Kalaallit Nunaata EU-mi Sinniisoqarfiani pisortaq Inuuteq Holm Olsen nassuiaavoq.

Bruxellesimi allaffik 1992-imi pilersinneqarpoq, taannalu Kalaallit Nunaata aallartitaqarfiini pisoqaanersaavoq. Beijingimi, Reykjavikimi Washington D.C.-milu kingorna allaffeqalerpoq. Kingullermik taaneqartumi Holm Olsen aamma pisortaasimavoq.

Kalaallit Nunaata EU-llu suleqatigiinnerat aallaqaammulli naleqqussarneqarsimammat ullumikkut aalisarnermut isumaqatigiissuteqarluarluunilu nunat allamiut imartarlui ikaarlugu aaqqissuussaq aqcutigalugu ilinniartitaanermi suleqatigiisitsisoqarpoq. Isumaqatigiissut taanna ukiuni 2021-2027-mi anner-tusarneqarsimavoq »minguitsumillu ineriartortitsinissamut« tunngasunik aamma ilanngussiffineqarluni. Aammattaaq novembarimi 2023-mi aatsitassarsiorneq pillugu isumaqatigiissut MoU (Memorandum of Understanding, aaqq.) atsiorneqarpoq; tamanna Kalaallit Nunaata EU-llu ineriartortikkusutaat.

Aningaasat amerlasuut pineqarput. – Aalisarnermi suleqatigiinneq pillugu isumaqatigiissummit ukiumut 140 mio. koruunit missaanni isertitaqarnissaq naatsorsuutigineqartoq suleqatigiinneq pillugu isumaqatigiissummiit ukiumut 230 mio. koruunit missaanni isertitaqarnissaq naatsorsuutigineqarpoq. Kalaallit Nunaata EU-mik isumaqatigiissuteqarnermini ukiumut 370 mio. koruunit missaanni pissarsiarisarpaa. Taamaasiornikkut EU Kalaallit Nunaata imartaani aalisarsinnaanermik pisinnaatitaaffeqarluni. Kalaallit Nunaat taamani EF-imit animmat aninermut isumaqatigiissummik sanasoqarpoq.

Grønlandstraktaten 1985-itut ilisimaneqartoq. Tassani erseqqissarneqarpoq Kalaallit Nunaata aalisakkanik tunisassianik akitsuuteqanngitsumik EU-mut tuniniaasinnaanera, tassalu isumaqatigiissut aqcutigalugu EU-p Kalaallit Nunaata imartaani naam-maginartumik aalisarsinnaanerannik imaqartoq, Inuuteq Holm Olsen nassuiaavoq.

– EU Kalaallit Nunaannut qanoq pingaaruteqartigaa?

– EU aalisakkanut tunisassiatsinnut tuniniaaviit annersaasa ilagaat. Kalaallit Nunaannit EU-p uumasunut nakorsaqaarnermut malittarisassai atuutilersippavut, taamaalilluta aalisakkanik avammut tunisineq sior-natigornit ajornanginnerujussuan-gornikuuvooq, Inuuteq Holm akivoq, nangillunilu:

– Kalaallit Nunaat aamma EU-p OLT-mik aaqqissuussinerannit arlalin-nik periarfissaqarpoq, ilaatigut ilin-niartitaanermut, ilisimatusarnermut, kulturimut il.il. tunngasunik. Pro-grammit taakkua atorluarnissaat aal-lartitaqarfiup ukkatarisimavaa, tassa kissaatigigatsigu kalaallit amerlane-rusut periarfissanik atorluannissaat. Aningaasatigut tapiissuteqartoqar-sinnaavoq, aamma nunat tamalaat akornanni suleqatigiittoqarsinnaal-luni ilisimasannillu nutaanik paarlaas-seqatigiilluni.

Piffissaq eqqorlugu

Kalaallit Nunaata EU-mut pingaaruteqassusia assigiinngitsorpassuarnik tunngaveqarpoq, aallartitaqarfiup pisortaa naliliivoq: – Kalaallit Nunaat minnerunngitsumik Amerikap avannaani inissisimanini pissutigalugu EU-mut pingaaruteqarpoq. Tamatumani saniatigut Danmarkimut Europallu sinneranut oqaluttuarisaanermi ataqatigiinnerput pissutigalugu Europamut qanimut attaveqarpugut, Holm Olsen nassuiaavoq erseqqissaallunilu:

– Pingaaruteqarluinnarpoq erseqqissassallugu Kalaallit Nunaat EU-mit tapiissutinik soqutiginninnerulernermilluunniit pissarsiinnaranni, aammali Naalackersuisut killeqarfiit akimor-lugit suleqatigiinnermik nukittorsaa-soqarnissaanik suliniuteqarnerat siunertarineqarmat. Soqutigisaqatigiinneq inuiaqatigiillu aningaasa-qarnikkut politikikkullu ineriartortinneqarnissaat kissaatigalugu EU-mut attaveqarnerput paariniar-

tarparput.

– *Isumaqarfit Bruxellesimi sulinisinnut EU-p Kommissioniata Nuummi allaffeqalernera sunniuteqassasoq?*

– Islandimiut Amerikamiullu konsulateqarfiini misilittakkat takutippaat toqqaannartumik oqaloqatigiinneq iluaqutaasoq, taamaalillunilu Kalaallit Nunaanni pisut pillugit ilisimasaqarnerulertoqartarlunilu paasisaqarnerusoqartartoq, Inuuteq Holm Olsen akivoq. Taassuma nammineq ulluinnarni inuunini atorlugu aalajangiisarfimmu qanittumi najugaqarnerup iluaqutaanerannik assersuusiorluni:

– Bruxellesimi aallartitaqarfitsinnit Naalackersuisut soqutigisaat pingaartitaallu Europami suliffeqarfinnut arlalinnut sinniisuuffineqartarput, siuarsarneqartarlutik illersorneqartarlutik, taakkulu suleqatigineqartarlutik. Nuummi EU-p allaffia taamaalorsinnaassaaq taamaalillunilu EU-p kalaallit innuttaasui suliffeqarfiillu ulluinnarni suleqatigisartakavut qaninnerulissallugit.

EU-Kommissionip avannaani allaffeqalernera pissusissamisoortoq piffissaalluurtumillu pisoq nunanut allanut tunngasunik misilittagaqarluartoq oqarpoq.

– Suleqatitsinnut aallartitaqartarnerput ileqquuvooq, Kalaallit Nunaallu 1992-imiilli Bruxellesimiissimammat, piffissaalluarpoq EU-p Kalaallit Nunaanni aallartitaqarfittaarnissaa. EU piffissami kingullermi nunarsuarmi oqatigiinni peqataanerulersimavoq, aamma nunarsuarmi politikikkut pissutsit tunngavigalugit, oqarpoq.

Aatsitassat qaqutigoortut

– *Kalaallit Nunaat Issittorlu soqutigineqaleriartuinnarnerat Bruxellesimiittut qanoq isumaqarfigaat?*

– Nunarsuarmit Issittumik, taamalu aamma Kalaallit Nunaannik, soqutiginninnerat Europap qeqqani malugineqarsinnaavoq. Issittoq aamma Kalaallit Nunaat pillugit oqallinneq avatangiisitsinni – aamma nunani allani – aamma EU-mi ilisimaneqarpoq, Holm Olsen akivoq, soqutigineqarnerpaasullu ilaat eqqaallugit:

– Silap pissusiata allanngoriartornera tamatumalu sunniutai, sikuerukkiartornera ilutigalugu imaatigut assartuisinnaanermik periarfissaq, Ruslandip Ukrainemik tiguaanerata

sunniutai naalagaaffillu pissaanillit iliuusaat.

Kalaallit Nunaanni politikikkut ineriartorneq aamma EU-mut soqutiginaateqarpoq, soorlu aamma inuus-sutissarsiornerup ineriartornera, takornariartitsinerup, aalisarnerup mingutsitsinngitsumillu nukissiornerup ineriartortinneqarnera. Aatsitasat suleqatigiinnerup nukittorsar-nissaanut iluaqutaasinnaasut Holm Olsen erseqqissarpaa. Aatsitassat qaqutigoortut aamma isumaqatigiis-sut MoU atsiorneqarsimasooq asser-suutitut tikkuarlugit.

EU-p Issittumi soqutiginninnerulernera EU-p Issittoq pillugu periusissiaani oktobarimi 2021-mi saqqum-miunneqartumi erseqqippoq.

– EU-p nunarsuarmi inissisimaffik aallavigalugu pissaanera eqqarsaatigalugu Issittumik soqutigisaqarnera EU-p Issittoq pillugu periusissiaani oqaaseqatigiinni siullermi allasimammat soqutiginarpoq. Nunarsuarmi inissisimaneq eqqarsaatigalugu politikikkut pissutsitigut nunat assigiimmik naleqartitallit qaninnerusumik suleqatigiinnissaat pisariaqartoq ilisimaneqaleralluttuinnarpoq, oqarpoq.

EU-mi Kalaallit Nunaat pillugu ilisimasaqarluartoqarnera Inuuteq Holm Olsenip nuannaarutigaa.

– EU-mut attaveqarnerput qangali pimmat, EU-mi suleqatitsinnit aamma Bruxellesimi EU-mut tunngasunik suliaqartunit misilittakkat ilisimasallu nalunnginneqarput. Kalaallit Nunaannut tunngasunik suliallit inernerit, naatsorsukkat aamma politikikkut ineriartornerit pingaarnersiukkallu pillugit ilisimasaqarluarput. EU-mi amerlanerit ajunngitsumik isiginnittaaseqarput susoqarneralu alapernaaffigisarlugu. Politikikkut pissutsit qanoq innersut inuiaqatigiinnilu suut sammineqassanersut – aamma EU-mut isiginninneq qanoq innersoq ineriartornerorlu, Inuuteq Holm Olsen naammagisimaarinnilluni oqarpoq.

Greenrocip Amitsumi grafitimik suliniutaa Europami suliffissuaqarfinnut soqutiginaateqarsinnaavoq. Grafiti aatsitassanut pingaaruteqarluinnarpoq e-mobilitetimit mingutsitsinnnginnerusumullu ingerlariuseqarnermut pingaaruteqapropq.

Greenrocs grafit-projekt ved Amitsoq kan være interessant for den europæiske industri. Grafit er et meget vigtigt mineral i forhold til e-mobilitet og den grønne omstilling.

EU satser på igangværende råstofprojekter

Udvinding af kritiske råstoffer skal gøre EU mindre afhængige af andre stormagter

Af Jesper Hansen

– Grønland spiller en afgørende rolle i EU's bestræbelser for at få adgang til kritiske råstoffer, som er vigtige for både den grønne omstilling og for at gøre EU mindre afhængig af import fra et lille antal dominerende forsyningslande.

Det fortæller Peter Handley, som er leder af EU's kontor for Energintensive industrier og råstoffer i Generaldirektoratet for det indre marked, industri, iværksætteri, små og mellemstore virksomheder.

– Det er lang tids samarbejde, der nu udmønter sig helt konkret med EU's nye kontor i Nuuk. Vi har talt sammen over længere tid – og nu manifesterer det sig i kontoret, der blandt andet skal facilitere det fremtidige samarbejde om at udnytte de mange kritiske råstoffer, som findes i den grønlandske undergrund.

Interessante mineprojekter

Peter Handley vil ikke pege på kon-

krete projekter, som EU vil gå ind i her og nu.

– Men det vil være naturligt at se nærmere på de mange igangværende projekter. Vi skal først og fremmest gå efter de lavest hængende frugter – og så kan vi på længere sigt gå videre.

– Et af de mest interessante projekter er, set med mine øjne, grafitforekomsten ved Amitsoq, som Greenroc Mining er i gang med udviklingsarbejdet på. Grafit er et meget vigtigt mineral i forhold til e-mobilitet og den grønne omstilling – og Greenroc Mining er langt fremme med projektet.

– Vi er også meget interesseret i grønlandske projekter om sjældne jordarter og har for nylig etableret separationsanlæg og raffinaderier i EU.

– Endelig interesserer vi os meget for Greenland Resources planer om molybdæn-udvinding i Malmbjerget ved Mestersvig.

– Men nu skal vi først og fremmest i gang med arbejdet med at skaffe finansiering til videre undersøgelser, inden vi går videre med en egentlig udvinding.

Her spiller EU-kontoret i Grønland en central rolle.

Bringer mennesker og institutioner sammen

– Det er jo ikke EU som politisk samarbejde, der skal finde og udvikle projekterne. Men vi skal bidrage til udviklingen ved at bringe de rigtige mennesker og institutioner sammen. Derfor er vi i gang med planlægningen af en større erhvervsdelegation til Grønland efter sommerferien.

– Her vil en lang række beslutningstagere fra store europæiske spillere i råstofindustrien deltage - både direkte fra råstofvirksomhederne, men især også fra investerings- og finanssektoren, hvor repræsentanter for Den Europæiske Investeringsbank og andre finansielle institutioner vil deltage.

De kritiske råstoffer er helt centrale i arbejdet i Peter Handleys kontor i generaldirektoratet. Selv har han endnu ikke besøgt Grønland, men han vil glæde sig til at opleve landet.

Arktisk erfaring

En af hans nærmeste medarbejdere på kontoret er svenske Maria Nyberg, der er politisk medarbejder og har mange års erfaring med råstoffer – blandt andet fra Kiruna, hvor der i over 100 år er udvundet jern – og hvor der nu også er fundet sjældne jordarter.

Maria Nyberg har én gang tidligere været i Grønland.

– Jeg kommer fra Nordsverige – og jeg føler mig hjemme, når det er koldt udenfor, og nordlyset blafrer på himmelen. Nu kan jeg heldigvis se frem til flere besøg i Grønland.

Forekomsten af de sjældne jordarter i Kiruna blev officielt afsløret i januar 2023, da Sverige overtog formandskabet i EU. Det skete i overværelse af formanden for EU-kommissionen Ursula von der Leyen – akkurat som det var tilfældet, da EU-kontoret i Nuuk blev åbnet den 15. marts 2024. Formandens tilstedeværelse ved de to begivenheder er med til at understrege, hvor stor betydning de kritiske råstoffer har for EU.

EU-p aatsitassarsiornermi suliniutit ingerlatiinnarai

Aatsitassanik qaqtigoortunik piaanikkut EU naalagaaffissuarnit allanit isumalluuteqarnerata annikinnerulerneranik kinguneqassaaq

All. Jesper Hansen

– EU-p aatsitassanik qaqtigoortunik, mingutsitsinngitsumik ineriartornissamat pingaaruteqartunik aamma nunanit pilersuisunit arlaqanngitsunit pilersorneqarpallaarunnaar-nissamat pingaaruteqartunik, pis-sarsiniarnerani Kalaallit Nunaat pingaaruteqarpoq.

Peter Handley, EU-mi niuerner-mut, suliffissuaqarnermut, aallarnisa-nermut suliffeqarfinnullu mikisunut akuttunngitsunullu pisortaarfimmi suliffissuarnut nukissiuuteqarluartu-nut aatsitassanullu allaffimmi pisor-taq oqarpoq.

– Sivisuumik suleqatigiissimaner-put maannakkut EU-p Nuummi allaffittaarneranik kinguneqarpoq. Piffissami sivisuumi oqaloqatigiis-simanerput maannakkut allaffimmi pilersitsivoq. Allaffik Kalaallit Nu-naanni aatsitassanik qaqtigoortunik ilaatigut atorluarnissaannut siunis-sami suleqatigiinnermik ajornanngin-nerulersitsisussa.

Aatsitassarsiorfiit soqutiginartut

Peter Handley suliniutit aalajanger-simasut EU-p maannakkut peqataaf-figilersinnaasai eqqartorusunngilai.

– Suliassalli ingerlasut misissoqqis-saarnissaat pissussamisussaaq. 'Inerititaqarpallaanngitsut' siulliul-lugit iliuuseqarfigisariaqarpavut, taa-maasilluta piffissaq ungasinnerusq eqqarsaatigalugu siumukaalersin-naassaagut.

– Suliniutit soqutiginarnerpaat ilaat uanga isumaga naapertorlugu tassaavoq Amitsup eqqaani grafitimik paaavik, Greenroc Miningip ineriartornissaanik suliaqarfigisaa. Grafiti aatsitassaq pingaaruteqarluinnarpoq e-mobiliuner-mut mingutsitsinngin-nerunermullu tunngatillugu – Green-roc Miningilu suliniummi siuarsima-qaaq.

– Kalaallit Nunaanni aatsitassanik qaqtigoortunik suliniutit aamma soqutigilluarpagut, qanittukkullu EU-mi immikkoortiteriviit minguaaviillu pilersippavut.

– Aamma Greenland Resourcesip Mestersvigip eqqaani Malmbjergetimi molybdænimik piaanissamik pilersaarutai soqutigaavut.

– Piaanissaq aallartitsinnagu maanna pingaarnertut sulias-sarput tassaavoq misissuiner-nut

ingerlaqqinnissaannut aningaasalii-nissamat aningaasanik pissarsiniar-nissaq.

EU-p Kalaallit Nunaanni allaffia ta-matumani pingaaruteqarluinnarpoq.

Inuit aaqqissuussinerillu ataqtigiilersippai

– EU-mi politikikkut suliniutit nassaarineqarluutillu ineriartortin-neqartussaannngillat. Uagulli ineriartortitsinissamat tapertaassaagut inuit suliffeqarfillu eqqortut ataatsi-moortillugit. Taamaattumik aasaane-rani sulinngiffeqarnerup kingorna inuussutissarsiornermik suliaqartut Kalaallit Nunaannut aallartinneqar-nissaat pilersaarusiarpavut.

– Europami aatsitassarsiornermik suliaqartut pingaarutillit aalajangiisartut amerlasuut peqataassapput – aatsitassarsiornermik ingerlatsivin-nit toqqaannartumik, pingaartumilli aningaasaliisartunit aningaasaqar-nikkullu suliaqartunit, soorlu Europa-mi Aningaasaliisarnermut Aningaa-serivimmit aningaasaqarnikkullu ingerlatsivinnit allanit.

Aatsitassat qaqtigoortut Peter Handley allaffeqarfiani generalip aqutsisoqarfiani qitiulluinnarput. Taanna sulit Kalaallit Nunaannut tike-raarnikuunngilaq, nunalli tikinnissaa qilanaaralugu.

Issittumi misilittakkavut

Allaffimmi suleqataani qaninnerit ilagaat Sverigemiu Maria Nyberg, poli-tikkimut tunngasunik suliaqartartoq ukiorpassuarnilu aatsitassarsiorner-mik misilittagalik – ilaatigut Kiruna-mi, ukiuni 100-nit amerlanerusuni saviminermik paaaffiusumi maan-nalu aatsitassanik qaqtigoortunik nassaarfiusumi.

Maria Nyberg siornatigut Kalaallit Nunaanniissimavoq.

– Sverigep avannaaneersuuvunga, sila nilleraangat arsarnerillu qilammi takuneqarsinnaagaangata angerlar-simasutut misigisarpunga. Kalaallit Nunaannut angalasarnissat amerla-nerusut maanna qilanaariinnarsin-naavakka.

Kirunami aatsitassanik qaqtigooortunik peqartoqarnera pisor-

tatigoortumik 2023-mi januaarimi saqqummiunneqarpoq, Sverige EU-mi siulittaasunngormat. EU-kom-missionip siulittaasuata Ursula von der Leyenip najuunnerani tamanna pivoq – soorluttaaq Nuummi EU-p al-laffia 2024-mi marsip 15-ani ammar-neqarmat taama pisoqartoq. Siulit-taasup pisuni taakkunani marlunni najuunneratigut erseqqissarneqarpoq aatsitassat pingaaruteqarluinnartut EU-mut qanoq pingaaruteqartigisut.

EU-p aatsitassanik qaqtigoortunik allattorsimaffia 2023-meersoq

EU's liste over kritiske råstoffer 2023

1. Aluminium/bauxit/ aluminiumoxid
2. Kokskul
3. Lithium
4. Phosphor
5. Antimon
6. Feldspat
7. Lette sjældne jordarter*
8. Scandium
9. Arsen
10. Flusspat
11. Magnesium
12. Siliciummetal
13. Baryt
14. Gallium
15. Mangan
16. Strontium
17. Beryllium
18. Germanium
19. Naturlig grafit
20. Tantal
21. Bismut
22. Hafnium
23. Niobium
24. Titanmetal
25. Bor
26. Helium
27. Platinmetaller
28. Wolfram
29. Kobolt
30. Tunge sjældne jordarter*
31. Råphosphat
32. Vanadium
33. Kobber
34. Nikkel

* Aatsitassanik qaqtigoortunik oqimaatsunik oqitsunilu pingaarutillit: Nd, Pr, Tb, Dy, Gd, Sm og Ce

* Strategiske råstoffer i tunge og lette sjældne jordarter: Nd, Pr, Tb, Dy, Gd, Sm og Ce

Peter Handley EU-p pisortaqarfiaata suliffissuaqarnermut aatsitassanullu immikkoortortaarfiani niuerner-mut, suliffissuaqarnermut, aallarnisaanermut, suliffeqarfinnut mikisunut pisortaavoq.

Peter Handley er leder af EU's kontor for Energintensive industrier og råstoffer i Generaldirektoratet for det indre marked, industri, iværksætteri, små og mellemstore virksomheder.

EU-p Kalaallit Nunaata siunissaanut pingaaruteqartumut siuarsarnissaamut peqataassaaq: Inuusuttut ilinniagaqarnerannut.

EU vil bidrage til at skubbe på den udvikling, som betyder meget for Grønlands fremtid: Uddannelse af unge.

»Tilstedeværelse er indflydelse«

Aaja Chemnitz ser EU som et fredsprojekt og en vigtig handelspartner

Af Niels Ole Qvist

Folketingsmedlem Aaja Chemnitz (IA) har travlt, da vi tager kontakt til hende. Hun har forladt det daglige, politiske arbejde på Christiansborg for at gennemføre et besøg i Grønland, hvor der venter mange møder.

Fokus på forsvarspolitikken er større end i årtier. Verdenssituationen er højspændt med stormagtsrivalisering og krig i Ukraine, og stadig flere lande søger mod sikre havne – EU og NATO.

For Aaja Chemnitz er det vigtigere end nogensinde at balancere og prioritere. For ganske vist er Grønlands geopolitiske rolle brandvarm, men samtidig er der hverdagsproblemer for almindelige mennesker, som ikke må ignoreres.

– Især når det drejer sig om økonomi, handel og erhvervsudvikling, kan EU i den forbindelse være en hjælp, vurderer Aaja Chemnitz.

Den uforudsigelige verden understreger for Aaja Chemnitz betydningen af at styrke bånd til lande og internationale organisationer, der er demokratisk forankrede, og som Grønland deler værdier og interesser med. Hun veksler mellem de over-

ordnede principper og mere lavpraktiske argumenter, når hun byder EU velkommen til Grønland.

– EU er grundlæggende velkomne i Grønland. Det vil lette dialogen med dem, at de er tilstede her, ikke mindst når det kommer til handelspolitiske emner. 90 procent af Grønlands udenrigspolitik burde handle om handel, og når det kommer til vores internationale handel er det første led Danmark, andet led er EU og tredje led USA, siger Aaja Chemnitz.

– *Er der problemer med handlen, som skal løses?*

– Ja, at der er handelsbarrierer, som kan besværliggøre salg af grønlandske produkter i EU-området. Det skal vi adressere på forskellige niveauer.

Handel er alfaomega

Internationale relationer vægtes højt i hendes politiske arbejde. Foruden at være medlem af Folketinget er hun formand for Den Arktiske Parlamentariker Komité (Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region).

– *Du byder EU velkommen, men er der også grund til at være skeptisk omkring en global storspiller som EU?*

– Jeg tænker, at ingen kommer til Grønland for kun at være søde. Som amerikanerne siger, så er tilstedeværelse lig med indflydelse. Den filosofi gælder også for EU.

– Da amerikanerne åbnede deres konsulat i Nuuk (i juni 2020), blev de blot budt velkommen, uden at der blev nævnt noget om ønsker eller krav fra grønlandsk side. Det er efter min mening en forkert måde at gøre

tingene på. Man skal turde tage den direkte snak med de partnere, som kommer til vores land. De slår sig ned her, fordi vi har stor geostrategisk betydning, tilføjer Aaja Chemnitz.

Der er flere politiske niveauer og kanaler, hvorigennem Grønland kan afstemme sine ønsker og forventninger til EU. Det handler om at forstå hinanden bedre, og her kan den konkrete erfaringsudveksling, som eksempelvis et EU-kontor i Nuuk kan bidrage til, være til gavn.

Ifølge Aaja Chemnitz kan øget forståelse for hinandens synspunkter forhåbentlig også være med til at fremme den dagsorden, som altid har været førsteprioritet for hendes parti, IA, når det kommer til international politik: Lavspænding – fred.

I forskellige sammenhænge har hun argumenteret for, at EU kan træde ind i rollen som en »peacemaker i Arktis«.

– EU kan være den partner som med sin grundlæggende mission om at skabe fred, kan være med til at balancere interessen i Arktis. Selve dannelsen af EU beror på blandt andet promoveringen af fred, social udvikling, samhandel og beskyttelse af natur og klima, har argumentet lydt fra hende.

– *På hvilke andre punkter ser du, at EU kan spille en rolle i Grønland?*

– Vi skal have mere gang i råstofsektoren. Sjældne jordarter er en oplagt mulighed at kigge på i forhold til EU, som i høj grad efterspørger de sjældne jordarter i forbindelse med den grønne omstilling. En meget stor andel af verdens sjældne jordarter findes som bekendt hos os, svarer Aaja Chemnitz og tilføjer:

– Selvfølgelig skal det ske med

hensyntagen til den beslutning, der er truffet i Grønland om uran.

Hun peger også på andre samarbejds muligheder:

– Forskning, klima, erhvervsudvikling, herunder fiskeri og turisme, vil det også være perspektivrigt at øge samarbejde med EU om, tilføjer hun.

Unge perspektiv

Desuden har Aaja Chemnitz disse fokusområder:

– Forskning, innovation, viden, håndtering af plastikforurening i havene og støtte til investeringer eksempelvis gennem European Investment Bank. Samt et forbedret samarbejdet med »de arktiske parlamentarikere« om styrkelse af oprindelige folks rettigheder og livsvilkår.

For Aaja Chemnitz er det vitalt at engagere ungdommen i overvejelserne om fremtidens Grønland. Det er hendes afsluttende pointe:

– Jeg deltog i et arrangement på Grønlands Universitet i Nuuk, hvor de studerende lavede et rollespil om internationale forhold, og her skulle en af de unge repræsentere EU's synspunkter. Det var meget interessant at være tilskuer til, og det opfatter jeg som en god måde at lære at forstå andres synspunkter på.

Hun ser frem til, at EU – og dermed også det kommende EU-kontor i Nuuk – vil bidrage til at skubbe yderligere på den udvikling, som betyder eksistentielt meget for Grønlands fremtid:

At uddannelsessystemet styrkes og flere unge fuldender en uddannelse.

Aajas centrale pointe

»Flere kritiske og centrale naturressourcer og mineraler for EU befinder sig i Arktis og i Grønland. Derfor spiller Grønland også en vigtig rolle for EU's adgang og forsyning af ressourcer. Både nu og i fremtiden. Men et motto er vigtigt: – »Intet om os, uden os«. Vi, i Grønland, skal være med til at tage afgørende beslutninger for Grønlands fremtid«

»Najuunneq sunniuteqarneruvoq«

Aaja Chemnitzip EU eqqissinissamik suliniuteqarnertut niuerneramilu suleqataasutut pingaaruteqartutut isigaa

All. Niels Ole Qvist

Folketingimut ilaasortaq Aaja Chemnitz (IA) attaveqarfigigatsigu ulapitorujussuvoq. Christiansborgimi ulluinnarni politikikkut suliaassani qimassimavai Kalaallit Nunaannut tikeraarniarluni, tassanilu ataatsimiinnerpassuit pilersaarutaapput.

Illersornissaq pillugu politikkimik ukkatarinninneq ukiumi qulikkaani annertunerpaavoq. Nunarsuarmi pissutsit ilungersunarput, naalagaaffissuillu imminnut unammipput Ukrainemilu sorsuttoqarluni, nunallu amerliartuinnartut isumannaatsumut qimarnguffissarsiorput — tassa EU-mut NATO-mullu.

Oqimaaqatigiissaarinissaq pingaarnersuinerlu aatsaat taama Aaja Chemnitzimut pingaaruteqartigaaq. Kalaallit Nunaata nunarsuarmi politikikkut inissisimaffia eqqissisimantartuugaluarpog, tamatumali sania-tigut inuit nalinginnaasut ulluinnarni ajornartorsiutaat sumiginnarneqarsinnaanngillat.

– Ingammik aningaasaqarnermut, niuernermit inuussutissarsiornermilu ineriartortitsinermit tunngatillugu EU iluaqutaasinnaavoq, Aaja Chemnitz oqarpoq.

Nunarsuarmi pisut nalunartarneranni nunanut aamma nunani tamalaani kattuffinnut tamat oqartussaanerannik tunngaveqartunut, Kalaallit Nunaatalu naleqartitaanut soqutigisaanullu assingusunik pingaartitalinnut, attaveqarnerup nukittorsarnissaa qanoq pingaaruteqartigisoq Aaja Chemnitzip oqaatigaa. EU-p Kalaallit Nunaannut tikilluaqqunerani ataatsimut isigalugit tunngaviusut aamma allallu akornanni tunngavilersuuteqarpoq.

– EU Kalaallit Nunaanni tunngaviumik tikilluaqqusaavoq. Maaniinnerat oqaloqatigiinnissamut ajornannginnerulersitsissaaq, minnerungitsumik niuernermit politikkimut tunngatillugu. Kalaallit Nunaata nunanut allanut politikkiata 90 procentia niuernermit tunngasariaqaralarpoq, nunanilu tamalaani niuernerisinnut tunngatillugu Danmark siulliuvoq, tulliulluni EU pingajuallu USA, Aaja Chemnitz oqarpoq.

– *Niuernermit aaqitassanik ajornartorsiuteqarpa?*

– Aap, kalaallit tunisassiaasa EU-mi tuniniarnissaannut akornutaasinnaasunik niuernermit aporfeqarpoq. Tamakku assigiinngitsutigit oqariartuuteqarfigissavavut.

Niuerneq pingaaruteqarluinnarpoq

Politikkikkut suliaqarnermini nunanut allanut attaveqarnerit pingaartitorujussuui. Folketingimi ilaasortanerup sania-tigut Issittumi inatsisartuni ilaasortat ataatsimeersuarneranni siulittaasuvoq (Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region).

– *EU tikilluaqquat, nunarsuarmili pissaaneqaleriartortumut EU-mut qularnissamut pissutissaqarpa?*

– Isumaqarpunga inussiarnersuoniaannarluni Kalaallit Nunaannut tikeraartoqanngitsoq. Amerikamiut oqariartaasiattut, tikeraarneq sunniuteqarnermik nassataqarpoq. Filosofii taanna aamma EU-mut atuuppoq.

– Amerikamiut Nuuummi konsulateqarfisik ammarmassuk (2020-mi juunimi) tikilluaqquneqaannarput, kalaallit kissaataannik piumasaqataannillu oqaaseqartoqarani. Isumaqarpunga tamanna kukkusumik periaaseqartoq. Suleqatit nunatsinnut tikeraartut toqqaannartumik oqaloqatiginissaat sapiissuseqarfigisariaqarparput. Nunarsuarmi pingaaruteqarnerput pissutigalugu maanga nuupput, Aaja Chemnitz oqarpoq.

Politikkikkut assigiinngitsutigit attaveqaatit atorlugit Kalaallit Nunaata EU-mut kissaatini naatsorsuutinilu saqqummiussinnaavai. Immitsinnut paasinerunissaq pineqarpoq, tassanilu misilittakkanik paarlaasseqatigiittarneq, assersuutigalugu Nuuummi EU-p allaffiata tapersersuisinnaanera iluaqutaasinnaavoq.

Aaja Chemnitzip oqarnera naapertorlugi nunat tamalaat eqqarsaatigalugit politikkimu isummatigit paaseqatigiinnissaaq aamma partiiani IA-mit salliutinneqartuarsimasooq oqaluuserineqarnerulissasooq neriuutigaa: Tassa sakkuaaffiunnginnissaaq – eqqissisimatitsinissaaq.

EU »Issittumi eqqissisimatitsisutut« atuutilersinnaasooq, assigiinngitsutigit taassuma tunngavilersuutigisarpaa.

– EU tunngaviumik eqqisseqatigiinnermik pilersitsinissamik anguniagaqarnermigut Issittumi soqutigisanut oqimaaqatigiissaareqataasutut suleqataasinnaavoq. EU-p pilersinereqarnerani ilaatigit eqqisseqatigiinnerup, inuit ineriartornissaannut, niueqatigiinnerup aamma pinngortitap avatangiisillu illersorneqarnissaannut siuarsaanissaaq tunngavineqarput.

– Oqariartaaseq pingaaruteqarpoq: Peqataatinnata uagut pilluta aalajangiisoqassanngilaq, Aaja Chemnitz oqarpoq.

– *Et motto er vigtigt: Intet om os, uden os, siger Aaja Chemnitz.*

– *EU-p Kalaallit Nunaanni sutigit allatigit inissisimasinnaanersooq takorloorpiuk?*

– Aatsitassarsiorneq siuarsartariaqarparput. Aatsitassat qaqutigooortu EU-mut sanilliullugit periarfissaaluarput, tassani mingutsitsinngitsumik ineriartornermit atatillugu aatsitassat qaqutigooortu piumaneqarluarput. Naluneqanngitsutut nunarsuarmi aatsitassat qaqutigoortut ilarpasui nunatsinniipput, Aaja Chemnitz akivoq nangillunilu:

– Soorunami Kalaallit Nunaanni uranimut tunngatillugu aalajangiineq eqqarsaatigalugu tamanna pissaq.

Aamma suleqatigiinnissamut periarfissat allat oqaatigai:

– Aammattaaq ilisimatusarneq, silap pissusaa, inuussutissarsiornerup ineriartortinnissaa, aalisarneq takornariaqarnerlu ilanngullugit, EU-mik suleqateqarnerunissamut periarfissaalluarput, taanna nangippoq.

Inuusuttut isumaat

Aaja Chemnitzip aamma makku ukkatarivai:

– Ilisimatusarneq, nutaaliorneq, ilisimasat, immap plastikkinik mingutsitsinerup akiorniarneqarnera, aningaasaliinernut tapersersuineq, assersuutigalugu European Investment Bank aqutugalugu, kiisalu nunap inoqqaavisa pinnaatitaaffiini inuuniarnermilu atugaannik pitsanngorsaaniarluni »Issittumi inatsisartut« suleqatigilluarnerunissaat.

Inuusuttut Kalaallit Nunaata siunis-

saa pillugu eqqarsaatiginnilernissaat pingaaruteqartoq Aaja Chemnitzip oqaatigaa. Tamanna naggasiutigalugu oqariartuutigaa:

– Nuuummi ilisimatusarfimmi aaq-qissuussami peqataavunga, tassani ilinniartut nunat tamalaat akornanni pissutsit pillugit isiginnaagassior-mata, tassanilu inuusuttut ilaat EU-p isiginnaasianik saqqummiussis-sanngortinneqarpoq. Isiginnaartit-sineq soqutiginarujussuuvog, tamannalu allat isiginnaasiannik paasinninnissamut ilinniarfiulluurtut isigaara.

EU taamaallunilu EU-p allaffia Nuuummittoq ineriartornermit Kalaallit Nunaata siunissaannut pingaaruteqartumut siursaaqataajumaartoq, taassuma neriuutigaa: Tassa ilinniartitaanerup nukittorsarneqarnissaannut inuusuttullu amerlanerusut ilinniakkaminnik naammassinninnissannut.

Aajap qitiusumik oqariartuutaa

»Pinngortitap pisuussutai aatsitassalu EU-mut pingaarutillit Issittumiipput aamma Kalaallit Nunaanniipput. Taamaattumik Kalaallit Nunaat EU-p pisuussutinik pissarsinissaannut pilersuinissaanullu pingaaruteqarpoq. Maannakkut siunissamilu. Oqariartaatsilli ataatsip pingaaruteqarnera erserpoq: »Peqataatinnata uagut pilluta aalajangiisoqassanngilaq.« Kalaallit Nunaanni innuttaasut Kalaallit Nunaata siunissaannut pingaarutilinnik aalajangernernut peqataassaagut«

Atuarfik Hans Lynge Tysklandimi illoqarfimmi Hanaumi Frankfurtip eqqaaniittumi atuartunik suleqateqarpoq.

Atuarfik Hans Lynge har et samarbejde med unge i den tyske by Hanau nær Frankfurt.

LEIFF JOSEFSEN

EU-penge skal give grønlanderne et uddannelsesspringbræt

Uddannelse er et kerneområde for samarbejdet mellem EU og Grønland. Det blev understreget af en ny aftale underskrevet under kommissionsformandens besøg i Nuuk, men EU og Grønland har allerede flere projekter i gang inden for udveksling

Af Jesper Hansen

Under besøget i Grønland underskrev Ursula von der Leyen en ny aftale om 530 millioner kroner til at styrke den grønlandske uddannelsessektor. Disse penge skal bruges til at forbedre kvaliteten af de grønlandske uddannelser yderligere og give den grønlandske arbejdsstyrke de færdigheder, der er

brug for i vigtige, strategiske sektorer i samfundet.

Aftalen fokuserer især på de erhvervsfaglige og tekniske uddannelser, innovative færdigheder inden for grundskoleuddannelserne og hjælp til unge grønlandere, der ikke er i uddannelse eller beskæftigelse, så de kan finde tilbage til skolegang eller arbejde.

– Men EU har allerede igangværende uddannelsesinitiativer i Grønland, blandt andet Erasmus+ programmet, der i en årrække har givet muligheder for udvekslingsophold og samarbejdsprojekter mellem grønlandske skoler, gymnasier, faglige og højere uddannelser og tilsvarende institutioner i Europa, forklarer Pia Ahrenkilde Hansen, der er den øverste chef i EU-Kommissionens generaldirektorat for Uddannelse, Ungdom, Kultur og Idræt.

Udveksling og mobilitet

– Størstedelen af Erasmus-pengene bruges til det, som vi i EU-sproget under en fælles overskrift kalder mobilitets-projekter. I perioden fra 2021 til 2023 har 140 grønlandske studerende været i udlandet gennem Erasmus+ og 160 udenlandske studerende har været i Grønland.

– De mange udenlandske studerende kommer især fra lande som Frankrig, Spanien og Tyskland. Det er også

de lande, der er populære blandt de grønlandske studerende.

Samarbejdsprojekterne spænder over en bred kam. Det kan typisk være elever i en skoleklasse i Grønland, som samarbejder med andre skoleklasser i Europa om en fælles opgave. De kan samarbejde via nettet, sociale medier og måske tage på ekskursioner hos hinanden i forbindelse med opgaveløsningen.

– Vi har blandt andet et projekt, som vi kalder Small, Smart Tourism, som retter sig mod turismeuddannelserne og er med til at udvikle hele den grønlandske turismeindustri. Her er eleverne på besøg hos hinanden i hjemlandene. Det giver sproglige og kulturelle færdigheder, som er med til at gøre eleverne attraktive for arbejdsmarkedet og dermed er med til at understøtte hele samfundsudviklingen, siger Pia Ahrenkilde Hansen.

Unge aktive

Et andet eksempel er et samarbejde mellem Auarfik Hans Lynge i Nuuk, der samarbejder med en skoleklasse i den tyske by Hanau nær Frankfurt. Projektet har titlen »Unge Aktive i 2030« og udspringer af det grønlandske mål om at have verdens mest aktive unge. Eleverne i Nuuk og i Hanau fører logbøger og har fokus på bevægelse og sunde vaner – også uden for skoletiden og i weekender-

ne, så de drøfter også spørgsmål som blandt andet fredagsklik.

»Målet er sunde, glade og målbevidste unge, der i kraft af det internationale samarbejde også får indsigt i europæisk kultur samtidig med, at de kan præsentere deres egen kultur for udenlandske unge,« hedder det i projektbeskrivelsen.

Mange af de fælles projekter tager udgangspunkt i klimaspørgsmålet og den grønne dagsorden.

– EU har vedtaget »Den Grønne Pagt«, hvor endemålet er klimaneutralitet senest i 2050. Derfor er der stort fokus på klimaet og den grønne omstilling i alt, hvad EU foretager sig. Det kommer også samarbejdsprojekterne i Grønland til gode, forklarer Pia Ahrenkilde Hansen.

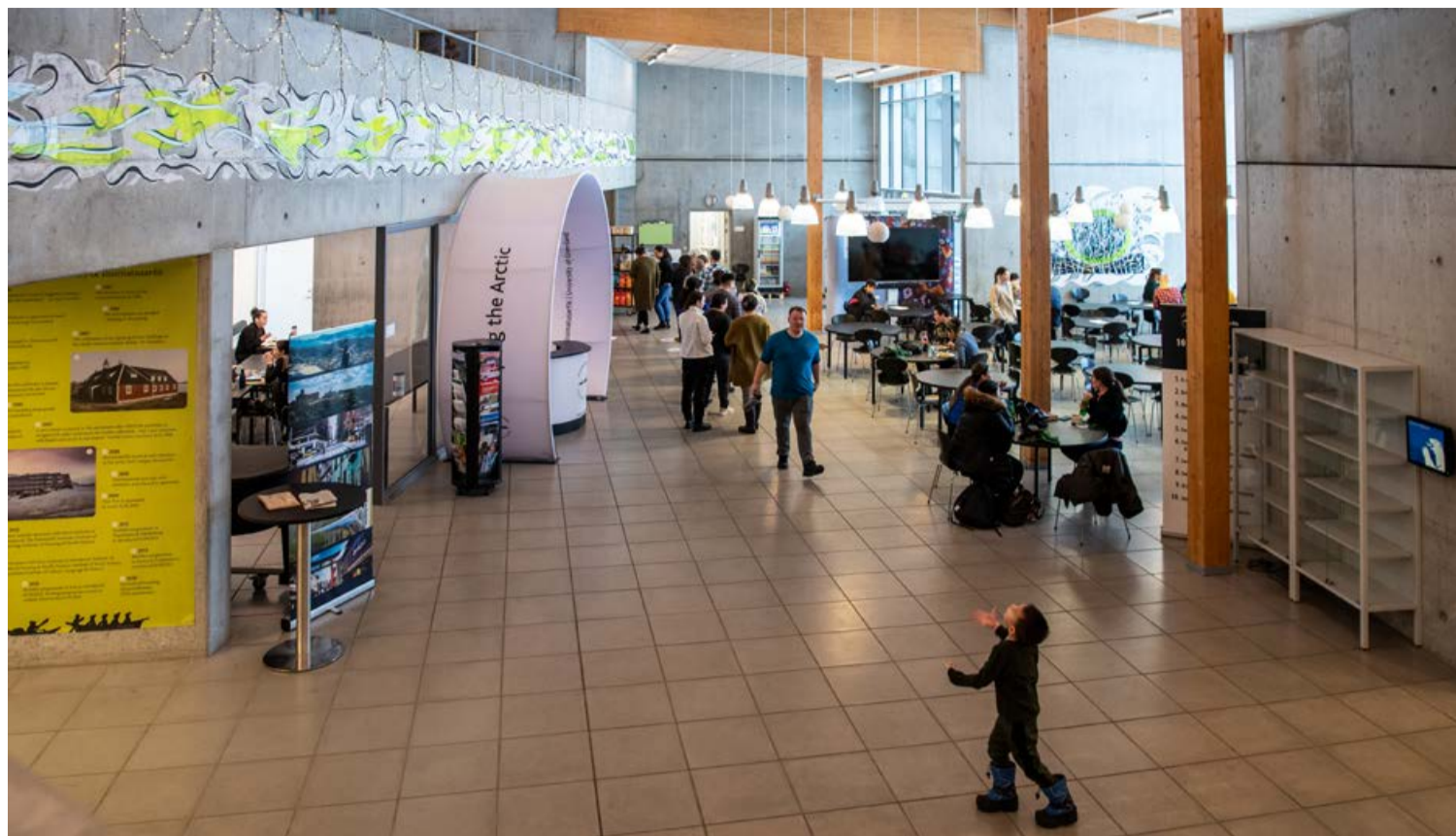
Det kan man blandt andet se i et samarbejde, hvor elever fra Kangilinnuit Atuarfiat arbejder sammen med elever i Italien og Sverige om at lave en klimavenlig kogebog på YouTube.

– EU skaber mange muligheder for den grønlandske ungdom – og vi støtter gerne, siger Pia Ahrenkilde Hansen, der håber, at det nye EU-kontor i Nuuk kan være med til at skabe endnu større synlighed omkring alle de mobilitetsmuligheder, der ligger i Erasmus+ programmet.

Pia Ahrenkilde Hansen, EU-Kommissionip llinniartitaanermut, Inuusuttunut, Kulturimut aamma Timersornermut qullersaqarfiani pisortaavooq.

Pia Ahrenkilde Hansen er den øverste chef i EU-Kommissionens generaldirektorat for Uddannelse, Ungdom, Kultur og Idræt.

Nunanit tamalaanit Ilisimatusarfimmi peqataaffigineqarneq EU-p suliniutaa Erasmus+ aqutugalugu nukittorsarneqarpoq.

Det internationale miljø på Ilisimatusarfik bliver styrket gennem EU-programmet Erasmus+.

LEOFF JOSEFSEN

Udvekslinger styrker studierne og giver oplevelser for livet

Ilisimatusarfik sender hvert år grønlandske studerende til udlandet og modtager udenlandske studerende på det grønlandske universitet gennem Erasmus+-samarbejdet

Af Jesper Hansen

En af de studerende, som har haft et semester på Ilisimatusarfik er

Schengensamarbejdet

Schengensamarbejdet bygger på en aftale mellem EU-landene og en række andre lande, som sikrer, at man kan rejse mellem landene uden identitetskontrol, fordi der er indrejsekontrol ved Schengenområdet ydre grænser. Grønland er en del af det samarbejde gennem Rigsfællesskabet – og det betyder, at du frit kan rejse fra Grønland og videre til for eksempel Spanien uden paskontrol.

Der kan dog i perioder og særlige situationer være grænsekontrol, og der kan være nationalt begrundede identitetskontroller, så det er vigtigt, at du altid medbringer dit pas på rejser uden for Grønland.

Schengenaftalen omfatter disse EU-lande: Tyskland, Frankrig, Belgien, Luxembourg, Finland, Slovakiet, Italien, Tjekkiet, Spanien, Estland, Ungarn, Portugal, Letland, Malta, Østrig, Litauen, Nederlandene, Danmark, Polen, Grækenland, Slovenien, Sverige og Kroatien. Bulgarien og Rumænien deltager delvist. Derudover er også Norge, Island, Schweiz og Liechtenstein med i Schengensamarbejdet.

franske Claire Fihue, der studerer humaniora på Université de Rouen i Normandiet og under sit semesterophold på Ilisimatusarfik fulgte et forløb i samfundsfag med kurser i blandt andet internationale relationer i Arktis og bæredygtig udvikling.

– Jeg vidste intet om det moderne Grønland eller om byen Nuuk, før jeg kom hertil for at studere et semester på Ilisimatusarfik. Jeg havde et romantisk – og ikke helt rigtigt – billede af den store ø i nord og drømte om isfjelde, sæler, isbjørne, igloer – og pingviner, fortæller Claire Fihue.

Hun er begejstret for sit fem måneders lange ophold i Grønland og har især bemærket den rolige levevis og tilliden mellem mennesker.

– For eksempel havde jeg på et tidspunkt glemt min mobiltelefon på universitetet og var sikker på, at nogen havde stjålet den – det ville helt sikkert være tilfældet i Frankrig. Men tværtimod havde en medstuderende indleveret den fundne telefon i receptionen.

En anden undervisningsform

– Der er også forskel på undervisningsformen. I Frankrig er der måske hundrede studerende i et auditorium, hvor man lytter til en professor, mens man i Grønland kun er få studerende.

Til gengæld får man mulighed for at snakke og bidrage meget til undervisningen.

– Jeg vil opfordre alle studerende til at rejse ud – for eksempel via udvekslingsprogrammer, så man kan se andre lande og møde andre kulturer uden at sætte sin uddannelse på pause. Personligt har jeg også lært at sætte pris på de små glæder – som at spille brætspil med vennerne eller at gå i svømmehallen – det er stjerne-stunder for mig, siger Claire Fihue.

Ilisimatusarfik har i mange år været med i Erasmus+-samarbejdet, der er et EU-program, der hjælper studerende til et ophold i udlandet under studiet.

Et godt program

– Det er et godt program, som vi er meget glade for at deltage i, fortæller Per Arnfjord, som er fungerende direktør på Ilisimatusarfik.

– Først og fremmest giver det vores studerende mulighed for at tage et semester på et udenlandsk universitet. Det er guld værd for uddannelse – og det er også en oplevelse for livet at bo og studere i et andet land.

– Samtidig bidrager de studerende, der kommer til Nuuk fra udlandet, til den internationale atmosfære, som er vigtig på et universitet. Vi bliver

alle – og ikke mindst de studerende – tvunget til at bruge vores sprogfærdigheder. Det er vigtigt i studie-sammenhæng, at man kan begå sig i internationale miljøer.

– Så vi sætter stor pris på de muligheder, som blandt andet Erasmus+ giver os, siger Per Arnfjord, der dog understreger, at Ilisimatusarfik også deltager i andre udvekslingsprogrammer som Nordplus og UArctic.

Forskning

EU har også forskningsprogrammer, som kan komme Ilisimatusarfik til gode. Blandt andet det stort anlagte Horizon-program, hvor der er mange penge at hente.

– Det er desværre ikke blevet til det helt store endnu her på Ilisimatusarfik, siger forskningskoordinator Clement Pindstrup.

Men et par af vores forskere er med i to projekter, som har søgt om Horizon-støtte, så vi kommer helt sikkert til at bruge muligheden i fremtiden, siger Clement Pindstrup, der forventer, at åbningen af EU-kontoret i Nuuk vil sætte øget fokus på mulighederne for at få EU-støtte til de grønlandske forskningsprojekter.

Paarlaateqatigiinneq ilinniarnermut iluaqutaasarpoq inuunermilu misigisassaqartitsilluni

Kalaallinik ilinniartunik nunanut allanut Ilisimatusarfik ukiut tamaasa aallartitsisarpoq, Erasmus+-imillu suleqateqarneq aqutugalugu nunanit allaneersut Ilisimatusarfimmi ilinniartunngortinneqartarput

All. Jesper Hansen

Ilisimatusarfimmi semesterertut ilagaat franskeq Claire Fihue, Normandiami Université de Rouenimi humanioramik ilinniagaqartoq. Ilisimatusarfimmi semesterernermini inuiaqatigiilerinermi pikkorissarpoq, ilaatigut Issittumi nunat tamalaat attaveqatigiinnerat piujuartitsillunilu ineriartorneq pillugit pikkorissarluni.

– Ilisimatusarfimmi semestererniarlunga tikitsinnanga Kalaallit Nunaat nutaaliaasoq illoqarfillu Nuuk pillugit ilisimasaqanngilanga. Avannarpassisumi qeqertarujussuaq alianaatsumik – ilumoorpallaanngitsumillu – takorluugaqarfigisimavara, iluliarsuit, puisit, nannut, iglot isarukitsullu takorloorsimallugit, Claire Fihue oqaluttuarpoq.

Qaammatini tallimani Kalaallit Nunaanniinnini nuannaarutigaa, ingamik eqqissisimasumik inooriaaseqarneq inuillu imminnut tatiginerat maluginiarsimallugit.

– Assersuutigalugu taamaallunga mobilera Ilisimatusarfimmut qimasimavara, qularutiginnilaralu tillinneqarsimassasoq – Frankrigimi qanorluunniit tillinneqarsimassagluarpoq. Mobilili nassaarineqartoq ilinniaqatima saaffiginnittarfirmut tunniussimavaa.

Ilinniartitseriaatsit allat

– Ilinniartitsineq aamma allaaneruvoq. Frankrigimi immaqa untritolikkaat katersuullutik professori tusarnaartarpaat, Kalaallit Nunaannili ikittuinnaat katersuuttarput. Akerlinganilli ilinniartitsisut oqaloqatiginissaannut ilinniartitsinermullu peqataanissamat periarfissaqarnernerusarpoq.

– Ilinniartut tamaasa nunanut allanut angalaqqullugit kajumissarusuppakka – soorlu paarlaateqatigiinnermut, taamaallitut ilinniakkatik unitsinngikkaluarlugit nunat allamiut kulturiilu allat takusinnaasavaat. Uangattaq nuannaarutit annikitsunnguit pingaartinnissaat

Kalaallit Nunaat iluliaqarfimnaanngitsoq nannunillu ulikkaanngitsoq, nunanit allaneersut Ilisimatusarfimmi ilinniartut paasisarpaat.

Udenlandske studerende på Ilisimatusarfik opdager, at Grønland er meget andet end isfjelde og isbjørne.

ilikkarpara, soorlu ikinngutikka pinguaateqatigalugit naluttarfirmukarlungaluunniit, uannut nalitoqaat, Claire Fihue oqarpoq.

Nunami allami ilinniartut ilinniagaqarnissaannut EU-p ikorsiissuteqartarneranut Erasmus+-imut, Ilisimatusarfik ukiopassuarni peqataasarpoq.

Aaqqissuussineq pitsaasoq

– Aaqqissuussineq pitsaasuvoq peqataaffigalugu nuannaarutigeqisarput, Per Arnfjord, Ilisimatusarfimmi pisortaagallartoq, oqarpoq.

– Siullertut nunami allami universitetimi semesterernissamat ilinniartut periarfissaqalertarput. Ilinniarnermut nalitungaarpoq – nunami allami najugaqarneq ilinniagaqarnerlu inuunermi misigisassaavoq nuannaarpoq.

– Ilinniartut nunanit allaneersut Nuummur tikittartut nunanit tamalaanit silaannarmik pilersitsisarput, tamannalu Ilisimatusarfimmi pingaaruteqarpoq. Tamatta – minnerunngitsumik ilinniartut – oqaatsitigut piginnaanivut atortariaqartarput. Ilinniarnermut atatillugu nunanit tamalaaneersunik peqatiginissinnaaneq pingaaruteqarpoq.

– Taamaattumik periarfissat ilaatigut Erasmus+-ip uagutsinnut neqerootutigisai pingaartingaarpavut, Per Arnfjord oqarpoq, Ilisimatusarfimmi aamma allamik paarlaateqatigiinnisamik aaqqissuussanut peqataasarpoq, soorlu Nordplusimut aamma UArcticimut, erseqqissarlugu.

Ilisimatusarneq

Ilisimatusarnermut tunngasunik EU-p suliniutaanik Ilisimatusarfimmut iluaqutaasinnaasunik peqarpoq, soorlu Horizonimik aaqqissuussaq aningaasarpassuarnik aningaasaliiffigineqartoq.

– Ajoraluurtumik Ilisimatusarfimmi suli annertuumik ineriartortitsinngilaq, ilisimatusarnermut ataqatigiis-saarisooq Clement Pindstrup oqarpoq.

Ilisimatusartulli marluk suliniutinut marlunnut Horizonimit tapiissutinut qinnuteqarsimapput, taamaattumik periarfissaq siunissami atorluartassavarput, Clement Pindstrup oqarpoq, Nuummilu EU-p allaffiata ammarneqarnerata malitsigisaanik, Kalaallit Nunaanni ilisimatusarnermut suliniutinut EU-mit tapiissuteqarnissamat periarfissat sammineqarnerulernissaat, taassuma naatsorsuutigaa.

Schengenimi isumaqatigiissut

EU-mi nunat ilaasortat aamma nunat ilaasortaangitsut arlallit akornanni kinaassutsimik uppersaatinik misissuisoqanngikkaluarluni angalasoqarsinnaanera Schengenimi isumaqatigiissut pissutaalluni qulakkeerneqarnikuvoq. Schengenimi nunat killeqarfiisa avataani nunanit allanit iserniat misissorneqartarmata. Kalaallit Nunaat isumaqatigiissummut tassunga – Naalagaaffeqatigiinneq aqutugalugu – ilaavoq. Taamaammat Kalaallit Nunaanniit assersuutigalugu Spaniamukarsinnaavutit pas-it piunasaqatigineqanngikkaluarluni.

Piffissalli ilaanni pissutsinilu immikkut ittuni killeqarfiit nakkutigineqartarput, aamma nunap iluani kinaassutsimik uppersaatiit misissorneqartarlutik. Taamaattumik Kalaallit Nunaata avataani angalagaanni pas-ip nassaruarneessaa pingaaruteqarpoq.

Schengenimi isumaqatigiissummut EU-mi ilaasortat uku ilaapput: Tyskland, Frankrig, Belgia, Luxembourg, Finland, Slovakiet, Italia, Tjekiet, Spania, Estland, Ungarn, Portugal, Letland, Malta, Østrig, Litauen, Holland, Danmark, Polen, Grækenland, Slovenia, Sverige Kroatialu.

Iliuuseqarneq pingaaruteqarpoq

Sara Olsvig: - Arlalinnik unammilligassaqarpugut, Issittumilu nunat inoqqaavi ajornartorsiutinit eqqugaangaatsiarput

All. Niels Ole Qvist

– Ammasumik oqaloqatigiittarnitsigut ataqpeqatigiittarnitsigullu suleqatigi-illuarnermik siunertaqarluartumillu ineriartortitsinnaasugut isumaqarpunga.

EU-kommissionimik Kalaallit Nunaannut tikilluaqqusinermini ICC-p nunani tamalaani siulittaasua Sara Olsvig, taama oqarpoq. ICC tassaa-voq nunap inoqqaavisa Inuit Issittumi 180.000-inik amerlassusillit ataatsimut nunarsuaq tamakkerlugu

Ilisarititsineq

Sara Olsvig Ilisimatusarfimmut attuumassuteqarpoq, tassanilu Kalaallit Nunaata USA-mut attaveqarnera pillugu ph.d.-nngorniarpog. Inatsisartuni Folketingimilu ilaasortaasimavoq, Naalakkersuisullu siulittaasuata tulliusimalluni. Københavnip Universitetiani antropologit ilinniagaqarsimavoq.

oqaaseqartarfiat.

Nunap inoqqaavinik peqataatitsisarnernimik EU ineriartortitsinarnissaa Sara Olsvigip neriuutigaa, ataatsimiititaliarsuullu Nuummi allaffeqarniarnera pissusissamisoortoq isumaqarpoq.

Kalaallit Nunaat Issittumut isaafittut EU-mit oqaatigineqakkajuttoq maluginiarsimavaa.

– Nunarsuup kissatsikkiartornerata kinguneri Inuit unammilligassarujusuarivaat. Tassunga atatillugu EU-mut sumik kissaateqarpit?

– Silaannaap allanngoriartorneranut nunarsuarmi tamarmi akiuunermi EU pingaaruteqarpoq. Oqaluserisassanut ilanngunneqarneranit, nunarsuup kissatsikkiartornerata 1,5 gradinut killilersimaarnissaanut ataatsimoorluni anguniagaqarnerup qulakkeerneqarneranut. FN-ip silap pissusaa pillugu ataatsimeersuurtisinerani isumaqatiginninniarnermi »annaasaqarnermut ajoqusernermulu aningaasaateqarfimmik« taane-

qartartumi EU aamma pissaaneqarluarpoq, Sara Olsvig akivoq.

Pingaaruteqarluinnarpoq

Silarlummit, panernersuarmit, qar-sutsinermi silallu pissusianut attuumassuteqartunik ajunaarnersuarmit allanit eqqugaasartunut nunanut siuarsarniakkanut kujallernut, silap pissusianut aningaasaateqarfik immikkut ittoq siunertaavoq. Nunarsuulli avannarpasinnerusortaata aamma ukkatarineqarnissaa Sara Olsvigip neriuutigaa.

Tamassumalu siuarsarnissaanut EU tapersersuisinnaasasoq.

– Nunat inoqqaavi amerlasuut, Inuit ilanngullugit, silaannaap allanngoriartorneranit toqqaannartumik eqqugaanerpaanut ilaapput. Nunarsuarmi sumiiffinni tamani nunap inoqqaavi aningaasaateqarfimmit ikiorserneqarsinnaasariaqarnerisa akuerineqarnissaat kaammattuuti-gaarput, Sara Olsvig oqarpoq.

ICC-p siulittaasua naapertorlugu nukiit ajunngitsut tamarmik ataatsimootinnissaat pisariaqartinneqarpoq.

– Arlalinnik unammilligassaqarpugut, Issittumi nunat inoqqaavi ingasattumik eqqugaaqqasuullutik, ilaatigut avatangiisit ajorseriarnertigut pinngortitallu ataqatigiinnerata ajalusoornertigut.

– Uumassusillit assigiinngisitaarnernit kikkulluunniit annaasaqarsinnaapput, nunarsuarmilu tamarmi unammillernartut tamakkua iliuuseqarfiginarlugit suleqatigiinnerup ingerlaannarnissaa pingaaruteqarluinnarpoq.

Allaffik ammarpat EU-mi aqqis-suussinerit toqqaannarnerusumik oqaloqatigiissutigineqarsinnaaneri, Sara Olsvigip neriuutigaa. Immitsinnut ilinniarfigisinnaalluarpugut, taamaattoqassappalli naligiimmik attaveqatigiittoqartariaqarpoq.

– Inuit pillugit aamma Inuit Nunaat Issittorlu akimorlugit sulinerput pil-

Sara Olsvig, ICC-p siulittaasua.

Sara Olsvig, ICC's internationale formand.

kissuutinillu mingutsitsinngitsunik suleqatigiissuteqarnissaq ineriartortitsinissarlutik eqqarsaatigalugit. Inuit pisinnaatitaaffinik nunallu inoqqaavisa namminneq aalajangiisnaatitaanerannik ineriartorneq tamanna eqquissanngilaq, Sara Olsvig ilassuteqarpoq.

Nunanut allanut tunngasutigut allatigut tapersersuineq ICC-p EU-mut kissaataanut aamma ilaavoq.

– Nunat tamalaat akornanni suliani assigiinngitsorpassuarni ICC peqataavoq, ilaatigut Issittup qeqqani immap immikkoortuanik aalisarnermillu aqutsineq pillugu isumaqatigiinniarnerni, kiisalu IMO-mi (Naalagaaffiit Peqatigiit imarsiornermut peqatigiiffia, aaqq.) Issittumi politikki pillugu isumaqatigiinniarnerni. Oqallifinnut taakkununga peqataanitsinni EU-p tapersersuinerapiumasaraarput, IMO-mi atavaratumik siunnersortitut inissisimaffegalermissamik ICC-p qinnuteqaataa EU-mi nunat tapersersorumaaraat ingammik neriuutigalutigu. Issittumi ilisimasat pingaarutillit saqqummiut tarpavut, issittumilu inuiaat tarmamik Inuit iluaqutigisaannik angusagarnissaq peqataanitsigut qulakkeertarparput, Sara Olsvig oqarpoq.

lugu EU-p aallartitaata paasisaqarnerunissaa qilanaaraarput. Issittoq nunattalu imartai aamma silaannarput nunanit tamalaanit soqutigineqartut ersarippoq. Nunat inoqqaavi, namminneq aalajangiisnaatitaanerarat inuillu pisinnaatitaaffii pillugit naalagaaffiit pissaanillit ataqqinninnissaminnik neriorsuutiminnik eqquutsitsinnaanerarat maannakkut misilinneqartussaasoq, Sara Olsvig oqarpoq.

Ikiorneqarnissamik kissaateqarneq

Ataatsimeersuarnermi »EU's arktiske forum og dialogen mellem oprindelige folk«-imi, EU-p Naalackersuisullu suleqatigiillutik Nuummi ingerlataanni, EU-Kommissionimeersullu nuimasut arlallit peqataaffigisaanni, Sara Olsvig oqalugiartut ilagaat.

Issittumi inuusuttut atugaat oqaluserineqarput, nunallu immikkoortuani siunissami unammilligassat sammeneqarlutik. Issittumi piujuartitsisumik inuiaqatigiillu tamarmik peqataaffigisinaasaannik ineriartorneq, innuttaasut atugaat kiisalu najukkami ilisimasat atorlugit nutaaliornermi ilisimatusarnermilu suleqatigiinnerup annertusarnissanut periarfissat oqallinnerni arlalinni sammeneqarput.

ICC kissaatiminik oqariartuutinillu anngussiniartilluni Bruxellesimukaqqaartariaqartarnerani unammillernarsinnaasut Sara Olsvig kulturikkut illorsuarmi Katuami

oqalugiarnerni eqqaavai.

– *EU-p aningaasaliissutaanut qinnuteqarneq ajornakusoorsorivat. Sunarpiaruna EU-mit kissaatigajak?*

– Issittumi nunat inoqqaavisa ikittuinaanerarat ilisarnaataavoq, nunallu inoqqaavisa kattuffiit allattoqarfisinni killilimmik piginnaaneqarpugut. Taamaattumik suleqatigiilernissamut EU-llu suliniutinut aningaasaliissutaanik pissarsinissamut allaffissorinikkut piumasaqaatit EU-p eqqarsaatigeqqissaartariaqaraluarpai, Sara Olsvig akivoq nangillunilu:

– EU-p allattoqarfia nutaaq qinnuteqarnissamut ikiuutaasinnaavoq. Issittumi ineriartorneq issittormiut namminneq piumasaat malillugit pissappat, suliniutinut aningaasaliissutinik nunat inoqqaavisa pissarsinnaanerarat qulakkeerniarlugu erseqqissumik piumassuseqartariaqarpoq, allat aalajangiisuutinnagit.

Assigiinngisitaarneq

– *Nunat inoqqaavisa atugaannik EU-p soqutiginninnerulernerapaasinninnerulerneralu qanoq isumaqarfigaajuk?*

– Puisit neqaannik inerteqquteqarnerup EU-mi »Inuit immikkut pisinnaatitaaffilerneqarnerannut« atatilugit erseqqissumik ajunngitsumik ingerlasoqarpoq, tamannalu aamma EU-mi ilinniarfiussasoq ilimagaara, Sara Olsvig akivoq itisiliillunilu:

– Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit FN-ip nalunaarutaa

2007-imeersoq nunat EU-miittut ilarpassuisa akuerisimavaat, isumaqarpungalu pingaaruteqartoq EU-p eqqaamasariaqaraa nunat inoqqaavi tassaaginngimmata inuit Amerikami Kujallermi Asiamiluunniit ungasissumi najugallit. Aamma Issittumi najugaqarpugut, allaallu ilai EU-mi najugaqarput (Sverigemi Finlandimilu saamit). Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiisa atuutsinneqalernissaat taamaattumik piffissaalluarpoq, aammalu inuusutissarsiornermik ineriartortitsinermut, assartuinnermut, imarsiornermut, aalisarnermut, kulturikkut oqaatsikkullu paarlaasseqatigiinnisanut il.il. EU-p politikianut tamanut sunniuteqartariaqarluni. Nunarsuar-mi assigiinngisitaarnerup ilarujussua nunat inoqqaavisa akisussaaffigaat, nunallu inoqqaavisa suliniutini peqataatinneqarnerat nukittunerusumik demokratimillu tunngaveqarnerusunik angusaqartitsissaaq. Tassani EU suliasaqqarpoq, pingaartumik aatsitassanik pingaarutilinnik nu-

ICC pillugu paasissutissat

Inuit Circumpolar Council (ICC) 1977-imi pilersinneqarpoq, kattuffiullu pilersinneqarneranut Issittumi Siunnersuisoqatigiit suliniuteqaqataasut ilagaat. Nunani tamalaani Inuit soqutigisaannik pisinnaatitaaffiinillu siuarsaaniarluni ICC kattuffiuvoq. Kalaallit Nunaanni, Alaskami, Canadami aamma Tjukotkami (Rusland) inunnut kattuffik sinnisuuvoq.

EU-mi oqaatsit

EU-p kulturikkut oqaatsitigullu assigiinngissuteqarneq ilisarnaatigaa, oqaatsillu nunani ilaasortani atornerqartut kulturikkut kingornussassanut pingaaruteqartutut isigineqarput. Taamaattumillu EU aqqqissussani suliaqarfinilu oqaatsit amerlasuut atornerqassasut tapersersortarparpa.

EU-mi oqaatsit pisortatigoortut 24-upput: bulgarimiusut, qallunaatut, tuluttut, Estlandimiuut, Finlandimiuut, franskisut, grækerisut, Irlandimiuut, Italiamiuut, Kroatiamiuut, Letlandimiuut, Litauenimiuut, Malta-miuut, Hollandimiuut, Polenimiuut, Portugalimiuut, Rumæniamiuut, Slovakimiuut, Sloveniamiuut, Spaniamiuut, svenskisut, tjekiskisut, tyskisut ungariamisullu.

EU-mi innuttaasut EU-p ingerlatsivii-nut attaveqarnermimi oqaatsit pisortatigoortut 24-t arlaat atorsinnaavaat, ingerlatsiviillu oqaatsit taakku atorlugit akisussaapput.

Handling er meget vigtigt

Sara Olsvig: – Vi står over for mange former for udfordringer, hvor oprindelige folk i Arktis er hårdt ramt. Fortsat samarbejde – også med EU – om de globale udfordringer er af ekstrem betydning

Af Niels Ole Qvist

– Gennem åben dialog og gensidig respekt tror jeg på, at stærke og meningsfulde partnerskaber kan gro frem.

Ordene kommer fra ICC's internationale formand, Sara Olsvig, som byder EU-kommissionen velkommen til Grønland. ICC er det oprindelige folk Inuits fælles, internationale stemme, en befolkningsgruppe, som tæller 180.000 på tværs af Arktis.

Sara Olsvig håber, at EU's praksis med at involvere oprindelige folk fortsætter med at udvikle sig, og hun finder det naturligt, at kommissionen åbner kontor i Nuuk.

– Grønland er jo ofte blevet portrætteret som EU's vindue ind i Arktis, bemærker hun.

– En kæmpe udfordring for Inuit er konsekvenserne af planetens opvarmning.

Hvad har du af ønsker til EU i den forbindelse?

– EU spiller en vigtig rolle i den globale kamp mod klimaforandringer. Lige fra at sætte emnet på dagsordenen og til at sikre fælles fodslag i målet for at stoppe den globale opvarmning ved 1,5 grader celsius. EU's magt er også stor, når det kommer til forhandlinger om en såkaldt »Loss and Damage Fund«, som forhandles under FN's Klimatopmøder, svarer Sara Olsvig.

Ekstremt vigtigt

Den særlige klimafond er især tiltænkt udviklingslande i syd, som rammes af vildt vejr, tørke oversvømmelser og andre klimarelaterede katastrofer. Men Sara Olsvig håber på, at fokus også vil rette sig imod klodens nordlige egne.

Og at EU positivt kan skubbe på i

den proces.

– Rigtig mange oprindelige folk, inklusiv inuit, hører til de folk i verden, som er mest direkte påvirkede af klimaændringer. Vi opfordrer derfor til, at det anerkendes, at der findes oprindelige folk i alle verdensdele, som bør kunne få adgang til fonden, siger Sara Olsvig.

Ifølge ICC-formanden er der behov for at alle gode kræfter samles.

– Vi står over for mange former for udfordringer, hvor oprindelige folk i Arktis er uforholdsmæssigt hårdt ramt, herunder miljøforringelse og sammenbrud af økosystemer.

– Tab af biodiversitet kender ingen statsgrænser, og fortsat samarbejde om disse globale udfordringer er af ekstrem vigtighed.

Sara Olsvig håber på en mere ligefrem dialog med EU-systemet, når kontoret slår dørene op. Potentialet er stort i forhold til at lære af hinanden, men det forudsætter, at der er tale om en ligeværdig relation.

– Vi ser frem til, at EU's udsendte lærer mere om inuit og vores arbejde på tværs af Inuit Nunaat og i Arktis generelt. Det er klart, at der internationalt er stor interesse for Arktis og vores land- og havområder, såvel som vores luftrum. De store magter står i virkeligheden over for lidt af en lakmusprøve i forhold til de løfter de har givet om at respektere oprindelige folk, retten til selvbestemmelse og menneskerettigheder, understreger Sara Olsvig.

Assistance ønskes

Hun var en af talerne på konferencen »EU's arktiske forum og dialogen mellem oprindelige folk«, som blev afviklet i Nuuk i et samarbejde mellem EU og Naalakkersuisut og hvor flere højtstående deltagere fra EU-Kommissionen deltog.

Blå bog

Sara Olsvig er tilknyttet Ilisimatusarfik (universitetet i Nuuk), hvor hun er i færd med at lave en ph.d. om Grønlands forhold til USA. Hun har været medlem af Inatsisartut og Folketinget og næstformand i Naalakkersuisut. Hun er uddannet antropolog fra Københavns Universitet.

Her var ungdommens vilkår i Arktis højt på dagsordenen, og der blev generelt stillet skarpt på fremtidens udfordringer i regionen. Under en række paneldiskussioner var fokus på en bæredygtig og inkluderende udvikling i Arktis, befolkningernes levevilkår samt mulighederne for at øge samarbejde om innovation og forskning med inddragelse af lokal viden.

Sara Olsvig gjorde i sin tale i kulturhuset Katuaq opmærksom på de udfordringer, der kan opstå i dag, når ICC skal nå hele vejen til Bruxelles med sine ønsker og budskaber. Problemet er, at det kan være svært at leve op til komplicerede ansøgningsprocedurer.

– Du mener, det kan være for svært at søge om EU's støttemidler. Hvad ønsker du dig konkret af EU?

– Arktiske oprindelige folk er kendetegnet ved, at vi er få i antal, og som oprindelige folks organisationer har vi begrænset kapacitet på vores sekretariater. Derfor bør EU grundigt gentænke de administrative krav til at indgå partnerskaber og tilgå EU's projektmidler, svarer Sara Olsvig og tilføjer:

– Det nye EU-sekretariat kan spille en rolle i at assistere ved ansøgninger. For at udviklingen i Arktis rent faktisk sker på arktiske folks præmisser bør der være en klar vilje til at sikre, at oprindelige folk har adgang til projektmidler, uden at dagsordenen styres af andre.

Diversitet

– EU's interesse og forståelse for oprindelige folks vilkår er øget, hvorledes oplever du det?

Fakta om ICC

Inuit Circumpolar Council (ICC) blev grundlagt i 1977, og organisationen var en af initiativtagerne til Arktisk Råd. ICC er en NGO, der arbejder for at fremme inuit interesser og rettigheder internationalt. Organisationens repræsenterer inuit i Grønland, Alaska, Canada og Tjukotka (Rusland).

– Der skete klart en positiv bevægelse i forbindelse med indførslen af »inuit-undtagelsen« i EU i forhold til sælproduktforbuddet, og jeg tror, den proces også repræsenterer en læringsproces for EU, svarer Sara Olsvig og uddyber:

– Mange EU-lande har anerkendt FN's deklARATION for oprindelige folks rettigheder fra 2007, og jeg tror det er vigtigt, at EU som institution husker, at oprindelige folk ikke kun er folk, som bor langt væk i Sydamerika eller Asien. Vi bor også i Arktis, og nogen endda i EU (samerne i Sverige og Finland, red.). At implementere oprindelige folks rettigheder er derfor højaktuelt og bør gennemsyre alle EU's politikker i forhold til erhvervsudvikling, shipping, marine forhold, fiskeri, kultur- og sprogudveksling osv. Oprindelige folk står for

en stor del af verdens diversitet, og at inkludere oprindelige folk i processerne skaber kun stærkere og mere demokratiske resultater. Her har EU en opgave i forhold til særligt ønsket om samarbejde og udvikling af kritiske mineraler og grøn energi. Denne udvikling må ikke ske på bekostning af menneskerettighederne og oprindelige folks ret til selvbestemmelse, tilføjer Sara Olsvig.

ICC-ønskelisten til EU omfatter desuden støtte i andre, udenlandske sammenhænge.

– ICC deltager i en lang række inter-

– *Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffisa atuutsinneqalernissaat taamaattumik piffissaalluarpoq, Sara Olsvig oqarpoq*

– *At implementere oprindelige folks rettigheder er derfor højaktuelt, siger Sara Olsvig.*

nationale processer, herunder forhandlingerne om det centrale arktiske ocean og fremtidig fiskeriforvaltning samt forhandlingerne om politikker for Arktis i IMO (FN's maritime organisation, red.). Vi kalder på EU's støtte til vores deltagelse i disse fora, specifikt håber vi på EU-landenes støtte til ICC's ansøgning om at få permanent konsultativ status i IMO. Vi bringer vigtig, arktisk viden til bordet, og vores deltagelse er med til at sikre resultater, som er til gavn for alle arktiske folk og inuit, siger Sara Olsvig.

Sprog i EU

EU er kendetegnet ved sin kulturelle og sproglige mangfoldighed, og de sprog, der tales i medlemslandene, betragtes som en væsentlig del af EU's kulturarv. Derfor støtter EU flersprogethed i sine programmer og i sine institutioners arbejde.

EU har 24 officielle sprog: Bulgarsk, dansk, engelsk, estisk, finsk, fransk, græsk, irsk, italiensk, kroatisk, lettisk, litauisk, maltesisk, nederlandsk, polsk, portugisisk, rumænsk, slovakisk, slovensk, spansk, svensk, tjekkisk, tysk og ungarsk.

EU-borgere har ret til at bruge et hvilket som helst af de 24 officielle sprog til at kommunikere med EU-institutionerne, og institutionerne har pligt til at svare på samme sprog.

De vigtige fiskeriaftaler

EU og Grønland har gennem mange år samarbejdet om fiskeriet

Af Jesper Hansen

EU's fiskeriaftale med Grønland er en partnerskabsaftale, der giver fordele for både Grønland og EU

Grønland har i mange år arbejdet tæt sammen med EU på fiskeriområdet. Aftalerne med EU giver fiskerfartøjer fra EU-landene adgang til grønlandske farvande – og modsat får den grønlandske fiskeindustri adgang til EU's kæmpemarked med 447 millioner købedygtige indbyggere, der efterspørger grønlandsk fisk af høj kvalitet. Hertil kommer så en kontant betaling, både i form af penge fra EU-kassen og EU-redernes licensbetaling.

Den nuværende fiskeriaftale blev indgået i 2021 og løber frem til udgangen af 2024 med mulighed for forlængelse i yderligere to år. På grund af udsving i fiskepriserne i de seneste år har begge parter imidlertid besluttet at genforhandle aftalen.

Hvad er euro?

Euro er en fælles møntfod, som over tid skal bruges i alle EU-landene, bortset fra Danmark, der har et forbehold. Værdien af en euro svarer til cirka 7,45 danske kroner. Den danske fastkurspolitik betyder, at omregningskursen for euro og kroner ikke ændrer sig ret meget over tid. Euroen anvendes indtil videre i følgende lande: Belgien, Finland, Frankrig, Grækenland, Nederlandene, Irland, Italien, Luxembourg, Portugal, Spanien, Tyskland, Østrig, Slovenien, Cypern, Malta, Slovakiet, Estland, Letland, Litauen og Kroatien.

Fiskeriaftalen med EU

Art	Omfang i tons
Torsk	1.950
Pelagisk rødfisk	0
Bundlevende rødfisk	1.840
Hellefisk Vest	2.250
Hellefisk Øst	4.950
Rejer Vest	2.600
Rejer Øst	4.850
Lodde	13.000
Skolæst Vest	100
Skolæst Øst	100
Bifangst	600
Makrel	0
Total	32.240

Udvikling af fiskerisektoren

Aftalen har en anslået værdi for Grønland på 123 millioner kroner om året. En væsentlig del af dette bidrag, knap 22 millioner kroner om året, er specifikt øremærket til at fremme udviklingen af fiskerisektoren i Grønland. For hele aftalens løbetid beløber den samlede anslåede værdi sig til 738 millioner kroner i direkte betaling fra EU's budget. Derudover skal EU-rederne betale licensafgifter for fiskerimulighederne, hvilket beløber sig til mellem ca. 22,4 og 44,7 millioner kroner per år over aftalens løbetid.

Aftalen giver 12 industritrawlere fra EU adgang til at fiske torsk, rødfisk, hellefisk, rejer, skolæst og lodde (ammassat) i grønlandske farvande. Makrel er også omfattet af aftalen, men skal aftales nærmere i overensstemmelse med de årlige videnskabelige anbefalinger.

Dette er en vigtig aftale for EU. Da aftalen blev indgået den 8. januar 2021, beskrev EU den som en ny vigtig milepæl i det langvarige bilaterale samarbejde mellem EU og Grønland inden for fiskeri, som fornyer parternes engagement i at fremme en bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer.

Det er også en vigtig aftale i finansiel henseende, idet det er den tredjestørste fiskeriaftale, EU nogensinde har indgået.

EU-p Kalaallit Nunaannut aalisarneq pillugu isumaqatigiissutaa maanna atuuttoq
EU-p aalisarneq pillugu isumaqatigiissutaasa annersaata pingajuattut inissisimavoq.

EU's nuværende fiskeriaftale med Grønland er den er tredjestørste fiskeriaftale, EU nogensinde har indgået.

Samarbejde siden 1985

Samarbejdet mellem EU og Grønland på fiskeriområdet går helt tilbage til 1985, hvor den første aftale blev indgået. De første år var aftalerne baseret på en lang række delaftaler, hvorimod aftalen fra 2021 er en samlet aftale, der tilgodeser både EU's og Grønlands interesser.

Aftalen er baseret på principper om gennemsigtighed, forvaltning af fiskeriaktiviteter, ligebehandling, respekt for den fælles fiskeripolitik, videnskabelig rådgivning og videnskabeligt samarbejde om dataindsamling og

-analyse.

På det videnskabelige område giver aftalen mulighed for at støtte forskellige tiltag, f.eks. forbedret rådgivning om bestandenes tilstand eller forskning og undersøgelser i grønlandske farvande. Disse tiltag kan gennemføres, fordi EU-aftalen indbefatter et finansielt bidrag til Grønlands Naturinstituts budget. Den videnskabelige støtte er et væsentligt element i sikringen af en bæredygtig udnyttelse af de fiskeressourcer, der er omfattet af fiskeriaftalen.

EU aalisarnermut isumaqatigiissut aqutigalugu Pinngortitaleriffiup aalisakkat amerlassusaannut nalilersuisarneranut tapiissuteqartarpoq.

Gennem fiskeriaftalen giver EU blandt andet et bidrag til Pinngortitaleriffiks videnskabelige arbejde med bestandsvurderinger.

Aalisarnermut isumaqatigiissutit pingaarutillit

EU Kalaallillu Nunaat ukiorpassuarni aalisarneq pillugu suleqatigiissimapput

All. Jesper Hansen

EU-p Kalaallit Nunaannut aalisarneq pillugu isumaqatigiissutaa suleqatigiinneq tunngavigalugu isumaqatigiissutaavoq Kalaallit Nunaannut EU-mullu iluaqutaasoq.

Kalaallit Nunaata EU ukiorpassuarni aalisarneq pillugu qanimut suleqatigisimavaa. EU-mik isumaqatigiissutit pissutigalugit EU-mi aalisariutit nunatta imartaani aalisarsinnaapput – illuatungaani kalaallit aalisakkeriviutaat EU-mi niuerfissuarmi 447 millioninik pisisartulimmut kalaallit aalisagaataanik pitsaasunik perusutunut tunisassiorsinnaavoq. Tamatumunnga ilanngullugit aningaasat EU-p aningaasaataanit EU-mi umiarsuaateqarfiit akuersissutiminut akiliutigineqartarput.

Maannakkut aalisarnermut isumaqatigiissut 2021-mi atsiorneqarpoq 2024-llu naanissaata tungaanut atuutissalluni, ukiunillu marlunnik sivitsorneqarsinnaalluni. Ukiunili kingullerni aalisakkat akii allanngorartuartarmata isumaqatigiissut isumaqatigiinniutigeqqinniarlugu isumaqatigiissuteqartoqaqqippoq.

Aalisarnermut tunngasunik ineriartortitsineq

Isumaqatigiissut Kalaallit Nunaannut ukiumut 123 millionit koruuninik iluanaarutigineqartartoq missingersuutigineqarsimavoq. Aningaasat taakkua ilarujussuat, ukiumut 22 millionit koruuningajaat, Kalaallit Nunaanni aalisarnerup ineriartortinnissaanut illikartinneqarput. Isumaqatigiissutit atuunnerani tamarmi aningaasat EU-p missingersuutaanit toqqaannartumik tunniunneqartut 738 millionit koruuniupput. Taakkua saniatigut EU-p umiarsuaateqarfiit aalisarsinnaanermut akuersissuteqarnermut akitsuut, 22,4 44,7 millionit koruunit missaanniittut piffissami isumaqatigiissuteqarfusumi akiliutigisarpaat.

Isumaqatigiissut pissutaalluni kilisaatit EU-meersut aqqaneq-marluk Kalaallit Nunaata imartaani saarullinnarsinnaapput, suluppaa-garniarsinnaapput, qaleralinnarsinnaapput, raajarniarsinnaapput, ammassassuarniarsinnaapput ammassassuarnillu pisaqarsinnaallutik. Avaleraasartuut isumaqatigiissumi aamma ilaapput, ilisimatuussutsikkulli aalisagartassiissutitut inner-

EU-p Kalaallit Nunaatalu aalisarneq pillugu politikki 1985-imiilli suleqatigiissutigaat.

EU og Grønland har samarbejdet om fiskeripolitikken siden 1985.

suussutit ukiumoortut aallaavigalugit pisassiisoqartarluni.

Isumaqatigiissut taanna EU-mut pingaaruteqarpoq. Januaarip arfineq-pingajuanni 2021-mi isumaqatigiissut atsiorneqarmat EU-p Kalaallillu Nunaata aalisarneq pillugu sivisuumik suleqatigiinneranni alloriarnerut pingaarutilittut nutaatut EU-mit taaneqarpoq. Isumaqatigiissummi illuatungeriit immap pisuussutaanik piujuartitsisumik atunerup siuarsarnissaanut pisussaaffitsik nutartermassuk.

Aamma aningaasatigut isumaqatigiissutaavoq pingaarutilik, tassami aalisarneq pillugu isumaqatigiissutit EU-p isumaqatigiissutigisimasaasa annersaata pingajuattut inissisimavoq.

Suleqatigiinneq 1985-imi aallartittoq

EU-p Kalaallillu Nunaata aalisarneq pillugu suleqatigiinnerat 1985-imi isumaqatigiissummik siullermik atsiogatigiinnermik aallarnerneqarsimavoq. Ukiuni siullerni isumaqatigiissutit immikkoortunut arlalinnut avillugu isumaqatigiissutigineqartarsimapput, 2021-mi isumaqatigiissut ataatsimut isumaqatigiissutaavoq, EU-p Kalaallillu Nunaata soqutigisaannut iluaqutaasusaaq.

Isumaqatigiissutit tunngavigai ammasumik ingerlatsineq, aalisarnermik aqutsineq, naligiisitsinerup ataqqineqarnera, ataatsimut aalisarnermut politikimik ataqqinnineq, ilisimatuussutsikkut siunnersuineq aamma paasissutissanik katersuinnermut misissueqqissaarnermullu tunngatillugu ilisimatuussutsikkut suleqatigiinneq.

Ilisimatuussutsikkut suliniutit asiginiingitsut, soorlu aalisakkat qanoq innerat pillugu pitsaanagerusumik siunnersuineq imaluunniit nunatta imartaani ilisimatusarneq misissuinerlu,

isumaqatigiissut tunngavigalugu tapersorsorneqarsinnaapput. Suliniutit tamakkua EU-mik isumaqatigiissut aqutugalugu Pinngortitaleriffiup missingersuutaanut aningaasatigut tapiissuteqartarnermik, piviusunngortinneqarsinnaapput. Aalisakkat aalisarnermut isumaqatigiissummi pineqartut piujuartitsisumik aallaaveqarnissaat qulakkeerniarlugu ilisimatuussutsikkut ikiorneqarnissaaq pingaaruteqarpoq.

Euro suua?

Euro tassaavoq EU-p aningaasaa, piffissap ingerlanerani EU-mi nunani tamani atorneqalertusaaq. Danmarki kisimi taamaaliornissamut nangaasuteqarpoq. Euro danskit aningaasanngorlugu 7,45 koruunit missaannik naleqarpoq. Danmarkimi aningaasat nalingata aalajangersimasumik allanngortinneqartarnera pissutigalugu europ koruunillu nalingata allanngortinneqartarnera piffissap ingerlanerani allannorpallaarneq ajorpoq. Euro manna tikillugu nunani ukunani atuuppoq: Belgia, Finland, Frankrig, Grækenland, Holland, Irland, Italien, Luxembourg, Portugal, Spania, Tyskland, Østrig, Slovenien, Cypren, Malta, Slovakiet, Estland, Letland, Litauen aamma Kroatien.

EU-mut aalisarneq pillugu isumaqatigiissut

Suussuseq	Tonsit amerlassusaat
Saarulliit	1.950
Suluppaagaq ikerinnarsiortoq	0
Suluppaagaq immap naqqasiortoq	1.840
Qalerallit Kitaani	2.250
Qalerallit Tunumi	4.950
Raajat Kitaani	2.600
Raajat Tunumi	4.850
Ammassaar	13.000
Tupissutit Kitaa	100
Tupissutit Tunumi	100
Pisarisuukkat	600
Avaleraasartuut	0
Katillugit	32.240

Avissaarneq iluatsilluartoq

EU-mit anineq siullerpaaq Kalaallit Nunaata isumaqatiginninniutigimmagu Lars-Emil Johansenip siuttuuffiginikuuaa. Ullumikkut suleqatiginnerulernissaq takorloorpaa – aamma ilaasortanngooqqittoqarsinnaaneranik eqqartuisoqaqqilersinnaanera takorloorsinnaanerarlugu

All. Niels Ole Qvist

1973-imi januaarimi — ukiut 51-it matuma siorna — Kalaallit Nunaat Danmarki peqatigalugu EF-imut, EU-p taamani atia, ilaasortanngorput.

Kalaallit Nunaanni tamanna nuannaaffiunngilaq. Akerliliisorpassuaqarpoq, siunertarlu aallaqqaataaniilli itigartinneqarsimavoq. Nunatta Siunnersuisoqatigiivini politikerit qinersinissaq sioqqullugu akerliunertik ersersinniarlugu taasititsisimapput. Taasititsinerulli inernera erseqqisimanani: ilaasortat aqqaneq-marluk Kalaallit Nunaata EF-imut ilaasortanngornissaanut naaggaarput, sisamaannaallu akuersillutik.

Akerliursorujussuarnut ilaavoq inuusuttoq Lars-Emil Johansen. Taanna kingusinnerusukkut nunami qaffasissumik atuuffeqartarsimavoq ukiullu 50-it sinnerlugit Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinni malunnaateqarluartumik sunniuteqartuulluni.

Taamanikkut — 1970-ikkut aalartinneranni — Københavnimiit ungasianit aqutsineq oqallisaaqisoq naammaginnigilaa.

Europami Aningaasaliisarnermut Aningaaserivik

Aningaaserivik aningaasanik niuerfinni aningaasanik pissarsisarpoq, asser-suutigalugu obligationinik saqqummersitsinikkut. Aammattaq europami aningaasaliinissamut pilersaarutinut assigiinngitsunut ingerlatsisuuvoq. Aningaaserivik aningaasanik atugasarititaasut pitsaasut atorlugit suliniutinut EU-p anguniagaanik taper-sersuisunut taarsigassarsititsisarpoq. Aammattaq qularnaveeqqusiisinaavoq, sinaakkusiisinaalluni, namminersortut aningaasanik annaasaqaataasinnaasunut periarfissiisarluni. Aningaaserivik suliniutinut siunnersuinikkut ilitsersuinikkullu aamma taper-sersuisarpoq. Suliniutinut EU-miittut EU-llu avataaniittut taper-sersortarparai. Aningaasanik taarsigassarsititsinerit 90 %-ii EU-p iluani pisarput. Kalaallit Nunaanni siunissami suliniutigineqartunut maanna isumaqatiginninniarnerit ingerlapput.

– Qallunaat qitiusumik allaffeqarfianni suliniuteqarnitsinni iluatsit-siniarnerput ajornakusoormat Bruxellesimi suliniuteqarnitsinni iluatsitsiniarnerput qanoq ajornaku-soortigissanerpa? atuartartut isummersuutaanni allappoq.

Tamat oqartussaaqataa nerat tunngaviginagu?

Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu innuttaasunut taasititsinerit ataasikkut pipput – 1972-imi oktobarip aappaanni. Qallunaat amerlanerusuteqartut europami suliniummut akuersisut Kalaallit Nunaat itigartitsivoq.

9.386-it imaluunniit 71 procentingajaat naaggaarput, 29 procentit – innuttaasut 3.905-it – angerlutik. Inernali allannguutaanngilaq. Kalaallit Nunaat naalagaaffimmut tunngasutigut Danmarkimi amtitut inissisimammatt kalaallit taasinerat qallunaat taasinerannut akulerunneqarpoq, taamaallunilu kalaallit 50.000-it piumanngikkaluarlutik Europami ataatsimoortunut, ilanngunneqarlutik. Allaat »Tamat oqartussaaqataasut Klubbiannut« ilaasortanngortitaaneq naapertuulluannigsuliorneritut tamat oqartussaaqataa nerannullu akerliusutut isigineqarpoq.

Taasinerup aqaguani, oktobarip pingajuanni, ministeriuneq Jens Otto Krag oqalugiarpoo. Tassanilu oqaatsit ilaannaanni Kalaallit Nunaata Savalimmiullu assigiinngiluinnaartut eqqaavai: Savalimmiut namminersornerullutik oqartussapput, taamaattumillu namminneq aalajangeritussavaat niuernermut ataatsimoortumut ilanngutissanerlutik. Kalaallit Nunaannut tunngatillugu allaaneruvoq, Krag erseqqissaavoq:

– Kalaallit Nunaannut tunngatillugu apeqqut innuttaasut taasitinneqarnerannit aalajangerneqarpoq, oqarpoq.

Avissaarusunnermut sukasaataasoq

Lars-Emil Johansenip ullumikkut 77-inik ukiullip, Jonathan Motzfeldtimik Moses Olsenimillu peqateqarnermigut namminersornerulluni oqartussaa-suseqalernissamik suliniuteqarnermi

siuttuusimasup, qularutiginnigilaa EF-imut apeqqut 1970-ikkunni nammi-niilivinnissamut suliniuteqarnermut aallarniissutaasoq.

– 71 procentit naaggaaraluartut pinngitsaalilluta EF-imut ilaasortanngortinneqarsimanerput namminni-livinnissamik angorusutaqarnermik sukasaataasimavoq, oqaluttuarpoq.

– Sooruna taamanikkut EU taama akerlerineqartigisoq?

– Pingaartumik aalisarneq pissutigalugu. Kalaallit Nunaata imartaa EF-ip imartaanut ilanngunneqassaaq. Pisassiisutit pillugit Bruxellesimi Aalisarnermut Siunnersuisoqatigiinni qallunaallu aalisarnermut ministerii paarlakaajaallutik isumaqatigiinniartarnissaat pilersaarutaavoq. Tamanna akuersaarsinnaasimanngilarput, ikittuinnaallu tamatumunnga atatillugu oqaaseqarsinnaatitaanissarput qularinngilaat, Lars-Emil Johansen akivoq.

Taamanikkut oqallinnerit eqqaamalluarpai.

– Danmarkip Kalaallit Nunaannut attuumassuteqarunnaarsinnissaa ilungersuutiginerani nuna alla Danmarkimit sulii pissaaneqarnerusoq takkuppoo.

Naak EF-imut ilaasortanngorneq pissutigalugu misigissutsit ilaannikkut sakkortugaluartut, namminersornerulluni oqartussaqalernerup kingorna ukialuit qaangiuttut EF-imit anineq eqqissimasumik ingerlavoq. »Avissaarneq iluatsilluartoq« oqatigineqarsinnaaneruvoq, Lars-Emil Johansen naliliivoq.

– Nunatta EU-mit aniniarluni isumaqatigiissutaa pillugu danskit naalakkersuisui pitsaasumik tatigegatiginnermillu aallaaveqartumik isumaqatiginninniarfigaagut. Ingammik nunanut allanut ministeri Uffe Ellemann-Jensen suleqatigalugu. Taamatut ingerlasimanerput pissutigalugu Kalaallit Nunaata aningaa-satigut annaasaqarpallaannginnissaa qulakkeerneqarpoq, Lars-Emil eqqaamasalikkersaarpoq, nangillunilu: – Kalaallit isumaqatiginninniarnermut aallartitaannut siuttuuvunga, sulilu tamanna politikkimik suliaqar-ninni suliasat annerpaartaartut isigalugu.

Isumaqatigiissut akerleriiffiunngitsoq

– EU-mik oqaloqateqarneq qanoq ingerlava?

– Suliap aallartinnerani kommissæri akisussaasoq ataatsimeeqatiginissaanut periarfissaqalerpunga. Kalaallit Nunaat kikkut tamarmik naammagisinnaasaannik isumaqatigiissuteqarfiginiarlugu EU-Kommissionimi siulittaasuusimasooq soqutiginniluni ingerlaannaq aamma nalunaarpoq. Bruxellesimit oqariartuutigineqarpoq EU-p soqutigigaa killermi naalagaaffiit attaveqatiginnerisa ataavartuunissaat, Lars-Emil akivoq.

Pissutsit ingerlalluarsimasut eqqaamavaa.

– EF-imi qullersat ilassiorpaluttumik oqariartuuteqarmata qulequttat

Lars-Emil Johansen anaananilu Elisabeth Johansen — 1970-ikkunni namminersornerulluni oqartussaqaalernissap anguniarneqaleruttorfiani assilisaq

Lars-Emil Johansen sammen med sin mor Elisabeth Johansen – et foto taget i 1970'erne da kursen var sat mod hjemmestyre.

isumaqatiginninniutissat ajornanngitsumik pippu. EF-imi ilaasortat sinnerisa paasivaat uagutsinnut isumalluartumik isiginnittaaseqartariaqarlutik, taamaattumik ajornarpallaanngilaq. Ajunngitsumi ingerlammat Kalaallit Nunaata EF-illu akornanni inussiarnersumik isumaqatigiissuteqartoqarpoq. Isumaqatiginninniarnertit iluatsilluarsimasutut isigaakka, illuatungeriit tamarmik naammagisimaagaat. Europamummi attaviup kipinissaa angorusunngilarput aalisagartassiisutilli aningaa-saqarnikkut iluanaarutiginnissaat angorusussimallugu, oqarpoq.

Kikkulli tamarmik nunagisami naammagisimaarinnissimangillat?

– Naamik, sakkortuumik isornartorsiorneqarpugut. Isummersortartup isumaqatigiissutit inernera nunamut ajoqutissatut isigaa. Qassiiliutigineqaaq. Isumaqatigiissulli nassuiarneqarluarimatt paasineqarlunilu politikkikkut siammasissumik taper-serneqarneranik kinguneqarpoq.

– Kalaallit Nunaata EU-mut ilaasortaaajunnaarnera pakatsissutigisimangilat?

– Imminut nersualaarisutut nipeqarnissaq sianigalugu oqarsinnaavunga nunanik tamalaani isumaqatigiissutaasimasuni taanna tulluusimaarutiginerpaavara. Ullumikkut, ukiut 40-t qaangiuttut, pingaarnerit sulii imarai. Ilinniartitaanermut tunngasunut assigiinngitsunut avinneqarpoq, tunngaviumillu isumaqatigiissut paasiuminarpoq – aalisakkat aningaasannassutaassaput, ima-

luunniit taamani oqartarnitsit. No money, no fish! Uagutsinnut pingaaruteqarpoq tunngaviumut attannissaa, tassa EU-mit tapiiffiqineqarata aalisarsinnaanermik pisinnaatitaaffeqarnermik akiliinertut isigineqassasoq. Kalaallit Nunaat aamma europamut akitsuuteqanngitsumik niuersinnaanernik periarfissaqassasoq, maannalu taanna sulii atuuppoq.

– EU-mik isumaqatigiissut iluaqutaangaarpoq, oqarpoq.

EU-mut ilaasortaaneg?

Lars-Emil Johansen Siumumi siulittaasuusimasooq, Naalackersuisuni Inatsisartunilu siulittaasuusimasooq, kalaaleq Folketingimi ukiorpassuarni ilaasortaasimasooq, ukiut ingerlaneranni EU-mut attaveqarneq nukittorsarneqarsimasooq, ilaatigut Kalaallit Nunaata Bruxellesimi sinniisoqarfia aqutugalugu, aamma Nuummi allafqalernissaa naammagisimaarlugu oqarpoq.

– Nunat suliniaqatigiiffillu nunanit tamalaaneersut amerlanerujartortut nunatsinnut aallartitaqartaleranerat Kalaallit Nunaata namminiilivikkartorneranut pissusissamisoorpoq. Isumaqarpunga EU-p aamma aallartitaqalernera pitsaasuusooq, oqarpoq, nangillunilu:

– Kalaallit Nunaata siunissaa qulakkeerniarlugu iliuserineqarsinnaasut ilagaat EU-p nunattalu attaveqatigiinnerisa nukittorsarnissaat.

– Kalaallit Nunaata EU-mut ilaasortanngooqqinnissani soqutigilersin-

naagaa takorloorsinnaaviuk ?

– Immaqa siunissami oqaloqatigiis-sutigisariaqarsinnaavarput. 1985-imi ilaasortaaajunnaarnitsinnit pissutsit allaanerulernikuupput. Pisorpas-suaqarnikuuvoq. Kalaallit Nunaata Natomut attaveqarnera aamma pitsaanerulernikuuvoq.

– EU-mili ilaasortanngornissaq?

– Aap, immaqa, kisianni maannamut qinnuteqartorpassuupput. Nunat amerlasuut ilaasortanngorusupput. EU-mut iserfissaq tattoqippooq, Lars-Emil Johansen akivoq, itisiliillunilu: – Kalaallit Nunaat siunissami – Kalaallit Nunaata namminiilivissimasup – ullumikkumut sanilliullugu EU-mut allatut ikinngutaanissaa takorloorsinnaavara. Oqarsinnaanngilanga tamakkiisumik ilaasortanngorsimasasooq kisianni piumasaqaatitigut qanimut suleqatigiittoqarnerulersinnaanissaa tunngavissaqarpat misiliisoqarsinnaavooq. Tamat oqartussaanerat aallaavigalugu ataatsimoorfinnut peqataanissarput pingaaruteqarpoq. Soorlu aamma Kalaallit Nunaata Natomut attaveqarnera ajorseriassanngitsoq pingaaruteqarpoq.

EU-p missingersuutaa

EU-p ukiumut missingersuutai 2024-mi 189 milliardit eurossasut naatsorsuutigineqarpoq, danskit aningaa-sanngorlugit 1414 milliardit koruunit. Tassa EU-p nunap tamakkerlugu isertitaata (BNI) 1 procentia sinnerlugu.

EU ima aqunneqarpoq

EU-mi suliniaqatigiiffit pingaarnerit sisamat tassaapput: Europami Kommissioni, Europami Parlamenti, Europami Siunnersuisoqatigiit – aamma Ministerit Siunnersuisoqatigiannik taaneqartatut – aamma Det Europæiske Råd.

EU-mi kommissioni EU-mi aqutsisuuvoq – Naalackersuisunut assersuunneqarsinnaallutik. Kommissionimi ilaasortat EU-mi nunanit tamalaaneersuupput. Taakku nunaminni naalackersuisunit ukiunut tallimanut atuuttussanngorlugit toqqarneqartarput, nunalli soqutigisaannut sinniisuuneq ajorput. Kommissionip EU-p inatsisai timalissallugit siunnersuuteqarfigisallugillu akisussaaffigai. Taakkulu inatsisit malinneqarnerisut nakkutigisussaallugit.

Europa-Parlamenti qinersisartunin qinerneqartarpoq, maannakkullu EU-mi nunanit 27-neersunit 705-inik ilaasortaqarluni. Ilaasortat politikkikkut isumaat naapertorlugit gruppinut immikkoortitersimapput. Europa-Parlamentimut tullianik qinersisoqassaaq juunip arferaniit qulingiluaanut 2024-mi. Europa-Parlamentip EU-mi inatsisit missingersuutillu Ministerrådet peqatigalugu akuersissutigisarpari.

EU-mi Siunnersuisoqatigiit, imaluunniit Ministerit Siunnersuisoqatigiivi, EU-mi nunat ataasiakkaat naalackersuisuinut sinniisuupput. Siunnersuisoqatigiit assigiinngitsunik katitigaasarpur, politikkikkut sammisaqarneq apeqqaalluni. Nunat tamarmik immikkut ministerimik suliasaqarfirmik tamatumingaa akisussaaffillimmik aallartitaqartarput. Ministerit Siunnersuisoqatigiivi Europa-Parlamentip peqatigalugu EU-mi inatsisinik akuersissuteqartarput. EU-mi nunat ilaasortat siulittaasuuffik qaammatit arfinilikkaarlugit paarlakaallutik akisussaaffigisarpari. Qaammatini arfinilinni matumani Belgiap siulittaasoqarfik akisussaaffigaa.

Det Europæiske Råd, naalagaaffiit naalackersuisullu siuttui 27-t, minnerpaamik ukiumut sisamariarlutik ataatsimiittarput, EU-milu politikkikkut pingaarnersuisarlutik. Det Europæiske Råd aalajangersimasumik siulittaasoqarput.

En lykkelig skilsmisse

Lars-Emil Johansen stod i spidsen, da Grønland forhandlede verdens første udmeldelse af EU på plads. I dag ser han et stadig tættere samarbejde for sig – og vil endda ikke udelukke, at et medlemskab kan komme på tale

Af Niels Ole Qvist

I januar 1973 – for 51 år siden – trådte Grønland sammen med Danmark ind i EF, som EU hed dengang.

Det var ingen festlig begivenhed i Grønland. Modstanden var stor, og tanken var blevet skudt ned fra start. I Landsrådet havde politikerne forud for valget markeret modstanden med en afstemning, som viste et utvetydigt resultat: 12 medlemmer stemte nej til grønlandsk indtræden i EF og kun fire ja.

En af de markante skeptikere var den unge Lars-Emil Johansen, som senere kom til at bestride landets øverste poster og hen over mere end 50 år satte sit markante præg på det

grønlandske samfundsliv.

Dengang – i begyndelsen af 70'erne – var hans EF-modstand tæt knyttet til utilfredsheden med den i forvejen omdiskuterede fjernstyring fra København.

– Vi har svært ved at trænge igennem hos den danske centraladministration, hvor meget sværere vil det ikke blive at trænge igennem til Bruxelles? skrev han i et læserbrev.

Udemokratisk?

Folkeafstemningerne i Grønland og Danmark fandt sted samtidigt – 2. oktober 1972. Mens danskerne stemte ja til det store europæiske projekt,

valgte et stort flertal i Grønland at vende tommelfingeren nedad.

9.386 eller knap 71 procent stemte nej, mens 29 procent – 3.905 borgere – stemte ja. Men resultatet gjorde ingen forskel. Da Grønland statsretligt set var et amt i Danmark, røg de grønlandske stemmer med i den danske stemmepulje, og dermed kom de 50.000 grønlændere mod deres vilje med i et europæisk fællesskab, der på det tidspunkt talte over 180 millioner vælgere.

Ikke mindst ude på kysten virkede EF som et meget fjernt projekt. Tilmed blev optagelsen i »Demokratiernes Klub« betragtet som både uretfærdigt og udemokratisk.

Dagen efter afstemningen, 3. oktober, holdt statsminister Jens Otto Krag en tale, hvor han i et par bisætninger nævnte Grønland og Færøernes vidt forskellige positioner: Færingerne havde hjemmestyre, og derfor skulle de selvstændigt tage stilling til, om de ville følge med ind i fællesmarkedet. Anderledes var det med Grønland, understregede Krag:

– For Grønlands vedkommende er spørgsmålet endeligt afklaret med udfaldet af folkeafstemningen, sagde han.

Brændstoffet

Den i dag 77-årige Lars-Emil Johansen, som sammen med Jonathan Motzfeldt og Moses Olsen var frontfigurerne i hjemmestyreprocessen, er ikke i tvivl om, at EF-spørgsmålet var en katalysator for 1970'ernes selvstændighedsbevægelse.

– Det var ekstra benzin på bålet, at vi blev tvunget ind i EF, selvom 71 procent stemte nej, forklarer han.

– Hvorfor var der så stor modstand mod EU dengang?

– Hovedsagligt på grund af fiskeriet. Det grønlandske havområde skulle omdannes til EF-farvande. Planen var, at vores fiskekvoter skulle forhandles i Bruxelles med Fiskerirådet og med skiftende danske fiskeriministre. Det virkede meget uholdbart, og få havde tillid til, at vi fik noget at sige i den forbindelse, svarer Lars-Emil Johansen.

Han husker tydeligt argumenterne fra dengang.

– Vi kæmpede med at få løsnet Danmarks greb om Grønland, og så kom der endnu en oversøisk magt, som var endnu stærkere end Danmark.

Selvom følelserne til tider var i kog omkring EF-spørgsmålet, kom det dog til at gå meget fredeligt for sig med at tage afsked med EF – nogle få år efter indførelsen af hjemmestyret. Processen kan bedst beskrives som »en lykkelig skilsmisse«, vurderer Lars-Emil Johansen.

– Vi forhandlede meget godt og tillidsfuldt omkring udmeldelsestraktaten med regeringen, særligt i et konstruktivt samarbejde med udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen. Forløbet sikrede, at Grønland ikke led de store økonomiske tab, der ellers var udtalt bekymring for, husker Lars-Emil og fortsætter: – Jeg var leder af den grønlandske forhandlingsdelegation, og jeg anser stadig den opgave som en af de største i mit politiske liv.

Kalaallit Nunaanni qinersisartut 52 procentiisa EF-imit aniniarlutik 1982-imi februaarip 23-anni taasisutigaat.

Den 23. februar 1982 stemte 52 procent af vælgerne i Grønland for en udmeldelse af EF.

Lars-Emil Johansen: –Kalaallit Nunaata namminiilivissimasup EU-mut allatut ikinnigutaanissaa ullumikkumut sanilliullugu takorloorsinnaavara.

Lars-Emil Johansen: – Det kan ikke udelukkes, at et selvstændigt Grønland vil få en anden form for venskab med EU end i dag.

– Men ligefrem et medlemskab af EU?

– Ja, måske, men der er foreløbig en stor søgning. Mange lande vil gerne ind. Der er trængsel ved porten til EU, svarer Lars-Emil Johansen og uddyber: - Jeg kan ikke udelukke, at et fremtidens Grønland – et selvstændigt Grønland – vil have en anden form for venskab med EU end i dag. Jeg siger ikke nødvendigvis fuldt medlemskab, men hvis de rette betingelser er til stede for en tættere relation, må man prøve at se på det igen. Det er vigtigt for os, at vi er med i de store demokratiske institutioner. Det er på samme måde også vigtigt, at Grønlands forhold til Nato ikke svækkes.

LEIFF JOSEFSEN

Venlig aftale

– *Hvordan foregik det med dialogen i EU?*

– Jeg fik ret tidligt i forløbet mulighed for at mødes med den ansvarlige kommissær. Desuden var den daværende EF-Kommissionsformand hurtig til at tilkendegive, at man var interesseret i at indgå en aftale med Grønland, som alle kunne være tilfredse med. Signalet fra Bruxelles var, at EF var interesseret i, at relationerne i den vestlige alliance forblev helt intakte, svarer Lars-Emil.

Han mindes, at tingene gik smidigt for sig.

– Med det imødekomende signal fra EF-toppen var overskrifterne ligesom skrevet. Resten af EF-systemet forstod, at man skulle være positive over for os, så det var faktisk ikke så meget op ad bakke. Der var gode viljer, og det endte med en venlig aftale mellem Grønland og EF. Jeg vil betragte det som en vellykket forhandling, som begge parter kunne være tilfredse med. Vi var jo ikke interesseret i at skære båndene over til Europa, men i at få økonomisk kompensation for fiskerivoterne, tilføjer han.

– *Men ikke alle var tilfredse på hjemmefronten?*

– Nej, vi mødte hård kritik. En lederskribent betegnede resultatet som landskadelig virksomhed. Der var meget ståhej. Men det endte med, at der var et meget bredt politisk flertal bag aftalen, da den først blev forklaret og forstået hjemme.

– *Er der slet ikke noget, du er skuffet over eller utilfreds med i forbin-*

delse med Grønlands farvel til EU?

– Med risiko for at det lyder som selvros, er det den internationale aftale, jeg er mest stolt af. Den består mere eller mindre i sine hovedsubstans i dag, 40 år senere. Den er opdelt i forskellige uddannelsesdele, og hovedprincippet er ret enkelt – penge for fisk, eller som vi sagde dengang. No money, no fish! Det var vigtigt for os at få forankret princippet om, at det ikke var et tilskud fra EU, men betaling for fiskerettigheder. Samtidig fik Grønland toldfri adgang til det europæiske marked, hvilket var meget væsentligt.

– EU-aftalen er et af de store fyrtårne, tilføjer han.

EU-medlemskab?

Lars-Emil Johansen er tidligere formand for Siumut, formand for Naalakkersuisut og Inatsisartut og har været den grønlander, som har siddet flest år i Folketinget. Han bifalder, at relationen til EU er blevet styrket gennem årene, blandt andet gennem den grønlandske repræsentation i Bruxelles, og han ser med tilfredshed på, at der nu etableres et kontor i Nuuk.

– Fra Grønlands synspunkt er det en naturlig del af udviklingen hen imod selvstændighed, at stadig flere lande og internationale organisationer får repræsentationer i vores land. Jeg synes, det er positivt, at EU også har meldt sin ankomst, siger han og fortsætter:

– En af de måder, man kan sikre Grønland i fremtiden er at forstærke relationen yderligere mellem EU og

vores land.

– *Forestiller du dig en situation, hvor det også kunne være attraktivt for Grønland at genindtræde som medlem af EU?*

– Det kan godt være, at man skal diskutere forholdet på et tidspunkt i fremtiden. Tiden er en anden end i 1985, da vi udtrådte. Der er sket mange ting. Grønlands forhold til Nato er også blevet styrket.

EU's budget

EU's årlige budget er for 2024 på 189 milliarder euro, eller 1414 milliarder kroner. Det svarer til lidt over 1% af EU's samlede bruttonationalindkomst (BNI).

Den europæiske investeringsbank

Banken skaffer penge på kapitalmarkederne for eksempel ved at udstede obligationer. Den er desuden udførende organ for forskellige europæiske investeringsprogrammer. Banken låner penge ud på gunstige vilkår til projekter, der understøtter EU's mål. Den kan også give garantier og sætte rammebetingelser, som åbner op for private investeringer med risikovillig kapital. Desuden understøtter banken projekter med rådgivning og vejledning. Den støtter projekter både i og uden for EU. Omkring 90 % af lånene ydes inden for EU. Der er forhandlinger i gang omkring fremtidige projekter i Grønland.

Sådan styres EU

De 4 vigtigste institutioner i EU er: Europa-Kommissionen, Europa-Parlamentet, Rådet for Den Europæiske Union - også kaldet Ministerrådet - samt Det Europæiske Råd.

Europa-Kommissionen er EU's udøvende organ – svarende til Naalakkersuisut. I Kommissionen sidder en kommissær fra hvert EU-land. De er udpeget af deres lands regering for en femårig periode, men repræsenterer ikke nationale interesser. Kommissionen er ansvarlig for at foreslå og gennemføre EU-lovgivning og overvåge overholdelsen af EU's love.

Europa-Parlamentet er folkevalgt og har pt. 705 medlemmer fra de 27 EU-lande, organiseret i politiske grupper efter medlemmernes politiske overbevisning. Der er valg til Europa-Parlamentet næste gang 6.- 9. juni 2024. Europa-Parlamentet vedtager EU's love og budget sammen med Ministerrådet.

Rådet for Den Europæiske Union, eller Ministerrådet, repræsenterer regeringerne i de enkelte EU-lande. Rådet mødes i forskellige sammensætninger, alt efter hvilket politikområde, der skal drøftes. Hvert land sender den fagminister, der har ansvaret for det pågældende område. Ministerrådet vedtager EU-lovgivning sammen med Europa-Parlamentet. EU-landene skiftes til at have formandskabet for Rådet 6 måneder ad gangen. I dette halvår har Belgien formandskabet.

Det Europæiske Råd består af de 27 stats- og regeringschefer, som mødes mindst fire gange om året og fastlægger de overordnede politiske linjer for EU. Det Europæiske Råd ledes af en fast formand.

Tæt samarbejde mellem EU og Tusass

EU har i flere omgange støttet arbejdet med at anlægge en ny søkabelforbindelse langs vestkysten

Det var en stor udfordring for hele det grønlandske samfund, da søkabelforbindelsen langs vestkysten blev revet over ved et uheld i 2019. Det tog adskillige måneder at reparere skaden - og i den periode var kapaciteten på internet og teleforbindelser nedsat.

Det var også et dyrt uheld - ikke alene i reparationsomkostningerne, men også fordi dele af dataforbindelserne i Grønland ikke fungerede, mens søkablet var nede.

Derfor har det længe været et stort ønske hos Tusass A/S at få etableret et ekstra søkabel, der skal forbinde byerne langs den grønlandske vestkyst. Det handler om at skabe redundans, som ingeniørerne kalder det - altså en løsning, der sikrer en dobbelt forbindelse, så data- og teletrafikken ikke afbrydes, selv om der sker brud på en af forbindelserne.

Arbejdet er i gang

Nu er arbejdet med at etablere den nye søkabelforbindelse i gang - og arbejdet er støttet af EU ad flere omgange.

I 2022 fik Grønland tildelt 50 % og op mod 66 millioner kroner fra EU til den havbundsundersøgelse, der går forud for anlæggelsen af den ekstra søkabelforbindelse.

- Tilskuddet dækker altså ikke et helt nyt søkabel, men et skridt på vejen i den rigtige retning. For når et søkabel skal installeres, så skal havbunden først undersøges. Herefter skal vi også bygge den landbaserede infrastruktur, forklarede Tusass-bestyrelsesformand Ulrik Blidorf i 2022.

Sidste år kom så et yderligere tilskud fra EU på 25 millioner kroner i medfinansiering til det næste trin i

processen. Midlerne skal bruges til at etablere landbaseret infrastruktur

forud for en senere etablering af den redundante søkabelstrækning mellem byerne Qaqortoq i syd og byen Aasiaat/Diskobugten i nord.

Sikrer kritisk infrastruktur

- Sikring af kritisk infrastruktur over hele landet er helt centralt, og det er en forudsætning for at kunne udvikle hele landet. Det er derfor vigtigt at få etableret den ekstra søkabelforbindelse, som vi samlet set kalder Tusass Connect Vision 2, forklarer Ulrik Blidorf.

Naalakkersuisoq for boliger og infrastruktur Hans Peter Poulsen siger:

- Det er flot, at Tusass og EU har fået etableret et så godt samarbejde, som kan skabe nye muligheder for borgere langs hele den grønlandske vestkyst. Den sårbare kritiske infrastruktur i Grønland er essentielt for fremtiden, og nødvendigt for at vi skaber nye veje ind og ud af Grønland. Investeringer samt partnerskaber til dette er nødvendigt for at skabe fremskridt på tværs af Atlanten. Derfor er det meget positivt, at EU viser interesse for nye investeringer i Grønland, og vi kan skabe bedre direkte forbindelser mellem Grønland og EU.

Tusass arlaleriarluni EU-mit tapiiffiqineqarsimavoq, Tusass A/S-imi siulersuisuni siulittaasoq Ulrik Blidorf oqarpoq.

Tusass har fået støtte fra EU ad flere omgange, fortæller Ulrik Blidorf, bestyrelsesformand i Tusass A/S.

*Maanna immap naqqatigut
kabelimik nutaamik
pilersitsisoqaleruttorpoq.*

*Arbejdet med den nye
søkabelforbindelse i gang.*

EU-p Tusassillu qanimut suleqatigiinnerat

Kitaata sineriaani immap naqqatigut kabelimik nutaamik pilersitsiniarneq EU-p arlaleriarluni tapersorsimavaa

2019-imi immap naqqatigut kabelip ajoquteqarnera pissutigalugu Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit ilungers-unartorsiorput. Ajutoorneq qaammatini arlalinni iluarsanneqarpoq, piffissamilu tamatumani internetti attaveqaatillu kipineqarput.

Ajutoorneq akisoorujussuuvortaaq – iluarsanneqarneranut aningaasartuutit kisiisa pinnagit, aammali immap naqqatigut kabelip ajoquteqarnerani Kalaallit Nunaanni internetimut attaveqaatit ilaat atorsinnaajunnaarmata.

Taamaattumik immap naqqatigut kabelimik pilersitsisoqarnissaa, taannalu aqqutigalugu Kalaallit Nunaa-ta kitaata sineriaani illoqarfinnik ataqatigiissitsisoqarnissaa, Tusass A/S-ip kissaatiguartarsimavaa. Ingeniørit taasaattut marloqiusamik attaveqarnermik pilersitsisoqassaaq, taamaalilluni attaveqaatit aappaa kipissagaluarpalluunniit paasissutis-

sanik attaveqaatinillu ingerlatitseq-qiineq kipineqassanngilaq.

Suliaq ingerlavoq

Maanna immap naqqatigut kabelimik nutaamik pilersitsisoqaleruttorpoq – suliarlu arlaleriarluni EU-mit tapiiffigineqarpoq.

Immap naqqatigut kabelimik ikkussuinnermut atatillugu immap naqqanik misissuinissamut, 2022-mi Kalaallit Nunaat EU-mit 50 procentimik 66 millionit koruunillu tungaanut aningaasaliiffineqarpoq.

– Imaatigut kabelimut nutaarluinnarmut tapiissut matussusiinavianngilaq, eqqortumilli ingerlanermut alloriarneruvoq. Imaatigut kabelimik ikkussuisagaanni immap naqqa misissorneqaaqartariaqarpoq. Tamatuma kingorna nunami atortulersuutit sanaartorneqassapput, Tusassip siulersuisuini siulittaasua Ulrik Blidorf,

2022-mi nassuiaavoq.

Suliniutip alloriaqqiffissaa aningaasalersorniarlugu, siorna EU-mit 25 millionit koruuninik aningaasaliisoqaaqqippoq. Kujataata tungaani illoqarfiit Qaqortup avannaanilu illoqarfiup Aasiaat/Qeqertarsuup Tunuaniittup akornanni immap naqqatigut kabelimik pilersitsisoqannginnerani, nunami atortulersuutinik pilersitsinnermut aningaasat atornerqartussaapput.

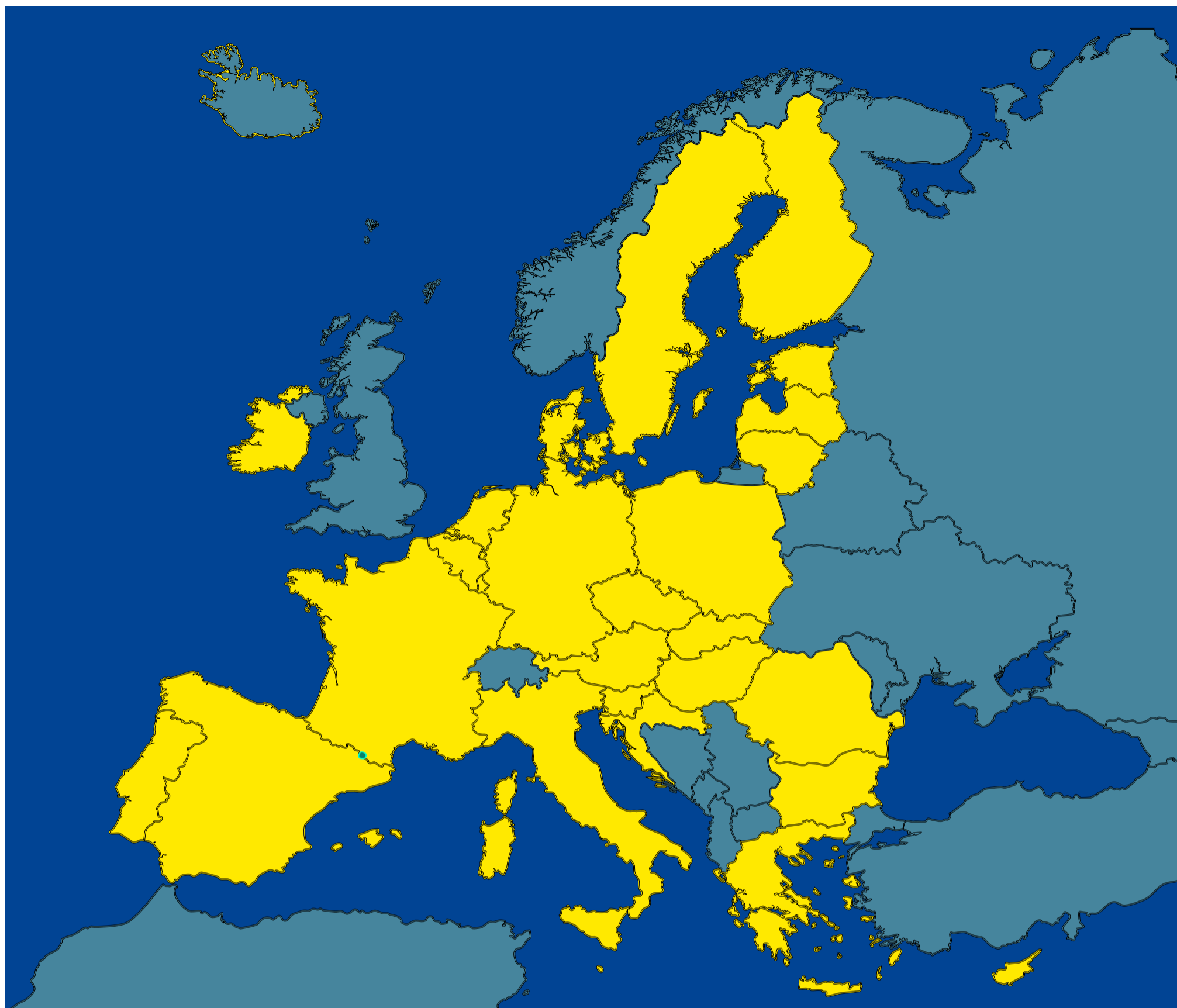
Atortulersuutit pingaarutillit isumannaarneqassasut

– Nuna tamakkerlugu atortulersuutit pingaarutillit isumannaarneqarnissaat pingaaruteqarluinnarpoq, tamannalu nuna tamakkerlugu ineriartortitsinissamut tungaviuvoq. Immap naqqatigut kabelimik pilersitseqqitoqarnissaa taamaattumik pingaaruteqarpoq, ataatsimut isigalugu Tusass

Connect Vision 2-mik taasatsinnik, Ulrik Blidorf nassuiaavoq.

Ineqarnermut attaveqaasersuutinullu naalackersuisoq Hans Peter Poulsen oqarpoq:

– Tusassip EU-llu suleqatigiilluarnerat nuannerpoq, tamannalu nunatta kitaata sineriaani innuttaasunut nutaanik periarfissaqalersitsinnaavoq. Kalaallit Nunaanni atortulersuutit taamaattut siunissami pingaaruteqarluinnarput, aamma Kalaallit Nunaannut Kalaallit Nunaanniillu aqqutit nutaat pilersinnissaannut pisariaqarlutik. Atlantikoq qulaallugu siuariartornissamut aningaasaliinerit aamma suleqatigiinnerit taamaattut pisariaqarput. Kalaallit Nunaanni EU-p aningaasaliissuteqarnissamik soqutiginninnera taamaattumik pitsaalluinnarpoq, taamaalillutalu Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni toqqaannartumik attaveqarneq pitsaanerulersissinnaavarput.

EU suua?

EU – Europami Peqatigiit – tassaavoq Europami nunat arlallit politikikkut aningaasaqarnikkullu qanimut suleqatigiittut.

Suleqatigiinneq maajip qulingiluaani 1958-imi Romimi tunngavilerneqartooq taamani Det Europæiske Økonomiske Fællesskab (EF), kalaallisuunngorlugu Europami Aningaasaqarnikkut ataatsimoorfittut taaneqarsinnaasoq, ateqarluni. Isumaqatigiissut tunngavilerneqarmat nunat uku suleqatigiipput: Belgia, Frankrigi, Italia, Luxembourg, Holland Tysklandillu Kitaa. Tuluit Nunaat, Irland Danmark taassumalu ataani Kalaallit Nunaat 1973-imi aamma ilaasortanngorput. Kalaallit Nunaat 1985-imi taasissutigereerlugu ilaasortaajunnaarpoq.

Tamatuma kingorna nunat 19-it ilanngupput. Tuluit Nunaat EU-mit 31. januar 2020-mi anivoq, aninera brexitsitit taagorneqarluni. Nunat taakkua suleqatigiinnerat annertuvoq. Ilaatigut nunat akornanni niuerneq, EU-p iluani nioqqutissanik, kiffartuussinermik, aningaasanik sulisunillu killilersugaanngitsumik ingerlasoqarsinnaaneraniq qulakkeerinnittusoq, ilannguppoq. Tassa nunat akornanni nioqqutissat akitsuuteqanngitsumik allatigullu akornutaanngitsumik nioqqutigineqarsinnaapput, EU-milu innuttaasut nunani allani ilaasortaasuni sulisinnaallutik.

EU-mi maanna ilaasortat ukuupput: Tyskland, Frankrig, Italia, Holland, Belgia, Luxembourg, Danmark, Irland, Grækenland, Portugali, Spania, Finland, Sverige, Østrig, Cypern, Estland, Letland, Litauen, Malta, Polen, Slovakiet, Slovenia, Tjekkiet, Ungarn, Rumænien, Bulgarien og Kroatien.

Hvad er EU?

EU – Den Europæiske Union – er et tæt og forpligtende politisk og økonomisk samarbejde mellem en række europæiske lande.

Samarbejdet blev grundlagt den 9. maj 1958 i Rom som Det Europæiske Økonomiske Fællesskab (EF). Det bestod i starten af seks lande: Belgien, Frankrig, Italien, Luxembourg, Nederlandene og Vesttyskland. I 1973 blev samarbejdet udvidet til at også at omfatte Storbritannien, Irland og Danmark inklusive Grønland, som forlod samarbejdet i 1985 efter en folkeafstemning.

Sidenhen er yderligere 19 lande kommet til. Storbritannien forlod EU den 31. januar 2020 ved det såkaldte brexit. Samarbejdet mellem landene er blevet stadigt mere omfattende. Det indeholder blandt andet det indre marked, som sikrer den frie bevægelighed for varer, tjenesteydelser, kapital og arbejdstagere inden for EU. Konkret betyder det, at varer handles mellem landene uden toldgrænser og andre handelshindringer, og at EU borgere kan tage arbejde i andre EU-lande.

I dag er følgende lande medlem af EU: Tyskland, Frankrig, Italien, Nederlandene, Belgien, Luxembourg, Danmark, Irland, Grækenland, Portugal, Spanien, Finland, Sverige, Østrig, Cypern, Estland, Letland, Litauen, Malta, Polen, Slovakiet, Slovenien, Tjekkiet, Ungarn, Rumænien, Bulgarien og Kroatien.